

Yemeden Beklentiler Ölçeği ile Zayıflıktan ve Yemeyi Kısıtlamaktan Beklentiler Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması ve Psikometrik Özelliklerinin İncelenmesi

Adaptation of the Eating Expectancy Inventory and Thinness and Restricting Expectancy Inventory to the Turkish, and Examination of Psychometric Properties

Seda Sapmaz Yurtsever¹ , Serap Tekinsav Sütücü²

¹Araştırma Görevlisi Dr., Muğla Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Psikoloji Bölümü, Muğla-Türkiye

²Doçent Dr. Ege Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi Psikoloji Bölümü, İzmir-Türkiye

ORCID: S.S.Y. 0000-0003-3517-2550;
S.T.S. 0000-0001-8653-6436

Sorumlu yazar/Corresponding author:

Seda Sapmaz Yurtsever,
Muğla Üniversitesi Edebiyat Fakültesi
Psikoloji Bölümü, Muğla, Türkiye

E-posta/E-mail:
sapmaz.seda@gmail.com

Başvuru/Submitted: 22.02.2021

Revizyon Talebi/Revision Requested:
07.08.2021

Son Revizyon/Last Revision Received:
23.12.2021

Kabul/Accepted: 23.12.2021

Online Yayın/Published Online: 07.04.2022

Citation/Atf: Sapmaz Yurtsever, S. ve Tekinsav Sütücü, S. (2022). Yemeden Beklentiler Ölçeği ile Zayıflıktan ve Yemeyi Kısıtlamaktan Beklentiler Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması ve Psikometrik Özelliklerinin İncelenmesi. *Psikoloji Çalışmaları - Studies in Psychology*, 42(1): 133-164.
<https://doi.org/10.26650/SP2022-884579>

Öz

Yeme bozuklukları, en temelde aşırı yeme ve yiyeceği aşırı kısıtlama olmak üzere iki farklı davranış örüntüsü ile kendini göstermektedir. Yeme bozukluklarına uygun müdahale yaklaşımlarının geliştirilmesinde yeme davranışının altında yatan bilişsel, sosyal ve duygusal motivasyonların anlaşılması ve yeme ile ilgili belirli problemlerin daha iyi tanınması önemlidir. Bu bakımdan bu çalışmada yeme davranışı ile ne tür kazanımların hedeflendiğini değerlendiren Yemeden Beklentiler Ölçeği (EEI) ile diyet davranışı ve zayıflık isteğinin altındaki beklentileri değerlendiren Zayıflıktan ve Yemeyi Kısıtlamaktan Beklentiler Ölçeği'nin (TREI) Türkçeye uyarlanması ve ölçeklerin psikometrik özelliklerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmanın örneklemini 329 kadın üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Söz konusu ölçeklere ek olarak, ölçeklerin yapı geçerliklerini sınamak amacıyla Yeme Bozuklukları Değerlendirme Ölçeği, Üç Faktörlü Yeme Ölçeği, Edinburgh Bulimiya Araştırma Testi ve Lezzetli Şeyler Yeme Nedenleri Ölçekleri kullanılmıştır. Ölçekler için ayrı ayrı yürütülen doğrulayıcı faktör analizleri, EEI'nin Türkçe Formu (T-EEI) için beş faktör [$\chi^2(94, N = 329) = 198,71, p < .000, \chi^2/df = 2.11, GFI = .93, NFI = .94, CFI = .97, RMSEA = .058$]; TREI'nin Türkçe formu (T-TREI) için ise tek faktör [$\chi^2(2, N = 329) = 5,318, p < .000, \chi^2/df = 2.66, GFI = .99, NFI = .99, CFI = .99, RMSEA = .071$] olmak üzere ölçeklerin orijinal faktörleri ile tutarlı yapıları ortaya koymuştur. Güvenlik analizleri sonucunda, T-EEI'nin alt boyutları için Cronbach alfa iç tutarlılık katsayılarının .75 ile .95 arasında, test-tekrar test güvenilirlik değerlerinin ise .63 ile .83 arasında değiştiği saptanmıştır. T-TREI'nin Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısının .98, test tekrar test güvenilirlik katsayısının ise .70 olduğu bulunmuştur. Ölçüm araçlarının yapı geçerliklerini sınamak amacıyla kullanılan ölçeklerle pozitif yönde anlamlı korelasyonlar elde edilmiştir. Sonuçlar, her iki ölçeğin de Türkçe formlarının geçerli ve güvenilir olduğunu ortaya koymuştur. Alanyazınla tutarlı sonuçlardan hareketle, uyarlanan ölçüm araçlarının yeme bozuklukların teşhisi ve tedavisinde etkili birer değerlendirme aracı olarak kullanılabilirliği önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yeme, zayıflık, beklentiler, ölçek uyarlama, psikometrik özellikler

ABSTRACT

Understanding the cognitive, social, and emotional motivations underlying eating behaviors is important. Equally important, we must recognize eating-related problems sooner and more definitively to develop appropriate intervention programs. In this study, it was aimed to adapt two important inventories into Turkish. The first of these was the Eating Expectancy Inventory (EEI), which evaluates the different expectations underlying eating behavior. Also, adaptation of the Thinness and Restricting Expectancy Inventory (TREI), which evaluates the motivations underlying dietary behavior and thinness, into Turkish was aimed. Following the adaptation, their psychometric properties were examined. The sample consisted of 329 female undergraduate students. In addition to the previously mentioned inventories, Eating Disorder Examination Questionnaire, Three-Factor Eating Questionnaire, Bulimic Investigatory Test Edinburgh, and Palatable Eating Motives Scale were used to test the construct validity of the adapted scales. Confirmatory factor analyses conducted separately revealed that both adapted scales have consistent factor structures with the original formats. For the Turkish form of EEI (T-EEI), five-factor [$\chi^2(94, N = 329) = 198,71, p < .000, \chi^2/df = 2.11, GFI = .93, NFI = .94, CFI = .97, RMSEA = .058$]; for the Turkish form of TREI (T-TREI), one factor [$\chi^2(2, N = 329) = 5,318, p < .000, \chi^2/df = 2.66, GFI = .99, NFI = .99, CFI = .99, RMSEA = .071$]. Reliability analyses showed that the internal consistency coefficients for the sub-dimensions of T-EEI ranged between .75 and .95, and the test-retest reliability scores ranged between .63 and .83. The study found that the internal consistency coefficient of T-TREI was .98, and its test-retest reliability coefficient was .70. Also, significant positive correlations were found between the scales used to test the construct validity and the measurement tools. Results showed that Turkish version of both inventories had good reliability and valid psychometric properties. Both adapted measures can be used as an effective assessment tool in diagnosing and treating of eating disorders.

Keywords: Eating, thinness, expectancy, scale adaptation, psychometric properties

EXTENDED ABSTRACT

According to Tolman's (1932) expectancy learning theory, what determines our behavior is our expectation for the outcome of our action. These expectations are behavior-outcome association learnings that one acquires through directly experience or observation in the early years of development (Miller et al., 1990). Many believe that certain expectations about eating and dieting may have an effective role in developing and maintaining eating disorders (Annus et al., 2007; Pearson et al., 2012). According to this view, a person has learned to use eating or diet behavior with the aim of meeting many expectations such as relaxation, relieving negative emotion, feeling safer, and being more attractive. Indeed, research in the literature revealed that unrealistic expectations regarding eating are strongly correlated with anorexia nervosa, bulimia nervosa, and binge eating disorder (Hohlstein et al., 1998; Williams-Kerver et al., 2019). Further, they mediate the effect of other factors such as negative impulsivity on eating disorders (Fischer et al., 2013; Pearson et al., 2012; 2018; Smith et al., 2018). Studies have also shown that eating expectations also predict the course of treatment of the disorder (Fitzsimmons-Craft et al., 2013) and that symptoms of eating disorder are reduced by changing expectations relating to thinness (Annus et al., 2008). In this respect, understanding the expectations placed on eating, dieting, and thinness appear to be extremely important in prevention and treatment of eating disorders.

Accordingly, Hohlstein and colleagues (1998) developed two different inventories to understand the underlying motivations of individual eating and dieting behaviors. To make use of this work, the lack of a measurement in Turkish for such assessments was the starting point of this study. Therefore, this study aimed to adapt these two inventories, the Eating Expectancy Inventory (EEI) and the Thinness and Restricting Expectancy Inventory (TREI), into Turkish. In summary, because these inventories share the same theoretical background and method, the scale (EEI) measuring the expectations from eating, and another scale (TREI) measuring the expectations from dieting and thinness were selected and adapted into Turkish and examined with respect to their psychometric properties.

Method

The study sample consisted of 329 female students between the ages of 19 and 24 ($M = 21.41$; $SD = 1.46$), studying at different education levels and different departments of the Ege University. Sixty-three female students ($M = 22.44$; $SD = .98$), who could be reached again three weeks after the first application, represent the sample of the test–retest reliability analysis. Participants filled out all the Turkish forms including the following measurements: EEI, TREI, Eating Disorder Examination Questionnaire, Three-Factor Eating Questionnaire (TFEQ-R21), Bulimia Investigatory Test Edinburgh, and Palatable Eating Motives Scale.

Results

The researchers performed descriptive analyses, criterion-related validity, and correlation analyses for test–retest reliability using SPSS 17, and conducted confirmatory factor analysis using AMOS 25 software. Confirmatory factor analyses were conducted separately to assess the construct validity of the scales and demonstrated that both measuring instruments revealed consistent structures with the original factors of the scales (five factors for T-EEI; one factor for T-TREI). Accordingly, the data revealed that the model fit indexes for the eating expectancy scale fit well in five-factor solutions of the data [$\chi^2 (94, N = 329) = 198.71$ $p < .000$, $\chi^2/df = 2.11$, $GFI = .93$, $NFI = .94$, $CFI = .97$ $RMSEA = .058$]. For the thinness and restricting expectancy scale, the model showed a good fit in the single-factor solution of data [$\chi^2 (2, N = 329) = 5.318$ $p < .000$, $\chi^2/df = 2.66$, $GFI = .99$, $NFI = .99$, $CFI = .99$ $RMSEA = .071$]. The internal consistency coefficients for the sub-dimensions of T-EEI ranged between .75 and .95, and test–retest reliability values ranged between .63 and .83. The internal consistency coefficient of T-TREI was .98 and the test–retest reliability coefficient was .70.

Discussion

This study was conducted with female university students, as in the original study of the scales. To perform the factor analysis, the researchers followed the universally accepted person–item ratio rule (Worthington & Whittaker, 2006), and applied with the current sample size. As a result, consistent with the original measurement tool, five dimensions for T-EEI and the only dimension for T-TREI were confirmed. In addition, the item-test correlation analyses showed that the values for T-EEI and T-TREI had significant relationships, meaning the items were related to the same structure. CFA and item-total correlation values confirmed that both T-EEI and T-TREI measured the structure they intended to measure.

Consequently, Turkish forms of the scales were found to be valid and reliable tools in terms of psychometric properties. For future studies, it would be also appropriate to test the validity and reliability of the scales for other age groups, genders, and clinical samples. The authors believed that these inventories would meet an important need in the field of eating disorders, and that they will make wide-range studies possible. In addition, it would be beneficial to evaluate whether there are any other significant expectations from food and to add these variables to the treatment goals of eating disorders.

Yeme bozuklukları, yeme davranışlarında görülen sağlıksız örüntülerle belirgin bir ruh sağlığı sorunudur. Bu davranış örüntüleri besin alımını aşırı kısıtlama, çok fazla yeme, tüketilen yiyeceklerden kurtulmak için telafi davranışlarına başvurma gibi farklı belirtilerin tanımlandığı anoreksiya nervoza (AN), bulimiya nervoza (BN) ve tıknırca-sına yeme bozukluğu (TYB) olmak üzere üç tanı grubunda sınıflandırılmaktadır (Amerikan Psikiyatri Birliği [APA], 2013). Yeme örüntüsündeki bu sapmalar sosyal işlevselliğin bozulmasından yaşamı tehdit etme düzeyine kadar uzanan çeşitli sorunlara yol açmaktadır (De Zwaan ve Roerig, 2003). Olumsuz klinik görünümünün ötesinde yeme bozukluklarının tedavisindeki başarı oranları da oldukça düşüktür (Fairburn ve Harrison, 2003). Güncel tanı kriterlerine göre gerçekleştirilen bir çalışmada AN ve BN'nin beş yıllık iyileşme oranlarının sırasıyla %69 ve %55 olduğu bildirilmiştir (Smink ve ark., 2013). Bu sonuçlara göre bozukluğu deneyimleyenlerin sadece yarısı ya da en fazla üçte ikisinin tedavi kazanımını uzun bir süre koruyabildiği görülmektedir. Bununla birlikte yeme bozuklukları tüm psikiyatrik rahatsızlıklar içerisinde ölüm oranı en yüksek olandır (Arcelus ve ark., 2011). Tedavisinin zorluğu ile ölüm oranlarının yüksekliği, bu bozukluklara yönelik koruyucu çalışmalarının geliştirilmesi ve tedavi uygulamalarının güçlendirilmesi gerektiğini göstermektedir. Bu yaklaşımları sergileyebilmek adına, bu soruna katkı sağlayan faktörlerin iyi anlaşılması ve çok yönlü açıklamaların getirilmesi büyük öneme sahiptir (Hetherington, 2000).

Bugüne dek gerçekleştirilen çalışmalar mükemmeliyetçilik, takıntılılık ya da dürtüsellik gibi kişilik özelliklerinin (Schmidt, 2003); istismar, travmatik yaşantılar ve kötü aile çevresi gibi erken yaşam deneyimlerinin (Minuchin ve ark., 1987; Vince ve Walker, 2008); depresyon ve kaygı gibi diğer psikopatolojilerin (Fairburn, 2008) yeme bozukluklarının gelişmesi ve sürmesinde etkili olduğunu ortaya koymuştur. Bu etkilerin yanı sıra 'yeme'ye ilişkin beklentilerin de bozulmuş yeme davranışlarına yol açan bir unsur olduğu ileri sürülmüştür (Hohlstein ve ark., 1998). Bu görüş, insan davranışının ortaya çıkma mekanizmasını açıklayan beklenti öğrenme teorisi (Tolman, 1932) çerçevesinde ortaya atılmıştır (Hohlstein ve ark., 1998). Buna göre kişiler rahatlama, olumsuz duyguyu hafifletme, daha güvenli hissetme ve daha çekici olma gibi birçok beklentiye karşılık üzere yeme ya da diyet davranışını sergilemektedir. Nitekim alanyazındaki araştırmalar yemeye, zayıflığa ve yemeyi kısıtlamaya dair beklentilerin yeme bozukluklarına evrildiğini (Combs ve ark., 2011; Hohlstein ve ark., 1998; Simmons ve ark., 2002; Smith ve ark., 2007) ve bu beklentilerin yeme bozukluklarının tedavisini belirleyebildi-

ğini de ortaya koymuştur (Fitzsimmons-Craft ve ark., 2013). Alanyazındaki bu araştırma sonuçları yemeden ve zayıflıktan beklentilerin iyi anlaşılması ile yeme bozukluklarını önlemenin ve tedavi aşamasında tedavi sürecini değerlendirmenin mümkün olduğunu göstermiştir. Buna karşılık, hem önleyici yaklaşımlarda hem de müdahalelerde yararlanmak üzere bu alanlarda değerlendirme sunan Türkçe dilinde bir ölçüm aracının olmadığı anlaşılmıştır. Mevcut eksikliğin giderilmesi bu çalışmanın başlangıç noktasını oluşturmaktadır. Bu çalışmada, aynı teorik alt yapıya sahip olması ve orijinal çalışmada da benzer bir yol izlenmesi gibi nedenlerle biri yemeden beklentileri (Yemeden Beklentiler Ölçeği; EEI), diğeri ise diyet yapma ve zayıflıktan beklentileri (Zayıflıktan ve Yemeyi Kısıtlamaktan Beklentiler Ölçeği; TREI) değerlendiren iki ayrı ölçme aracının Türkçeye uyarlanması ve psikometrik özelliklerinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Beklentiler ve Yeme Bozuklukları

Tolman'ın (1932) öğrenme teorisine göre beklentiler, kişilerin davranışları ve sonuçları arasında kurdukları bağlantı sonucunda gelişmektedir. Beklenti öğrenme teorisi olarak da bilinen bu kurama göre eylem ve sonuç arasındaki ilişkinin kavranması sonucunda, belirli bir şekilde davranıldığı sürece belirli bir sonuca ulaşılacağı beklentisi oluşmaktadır (Miller ve ark., 1990). Kuram temelde, belirli davranışların yeniden ortaya çıkmasında öğrenilmiş beklentilerin rolüne dikkat çekmektedir. Konunun daha iyi anlaşılması için, Schultz ve Schultz (2020, s. 469), beklentilerin davranışları şekillendirme üzerindeki etkisini bir labirent faresi üzerinden örneklendirmektedir. Labirente bırakılan aç bir fare başlangıçta rastgele yollara saparak yiyecek aramaktadır. Ancak, fare yiyeceğinin yerini keşfettiğinde artık yiyeceğe ulaşmak için hangi köşelerden dönmesi gerektiğini de öğrenecektir. Farenin sonraki her labirent denemesinde döndüğü her bir köşe rastlantısal değil, onu yiyeceğe ulaştıracağı beklentisinin bir sonucu olarak gözlenecektir. İnsan davranışlarında da labirent faresinden farklı olmayacak şekilde beklentiler, davranışların önemli belirleyicileri olarak kabul edilmektedir.

Beklentilerin gelişmesi için gerekli olan, davranış ve sonucu arasındaki ilişkilerin öğrenilmesidir. Bu öğrenme kişilerin kendi bireysel deneyimlerinden temellenebileceği gibi diğerlerini gözlemlemesi yoluyla da gerçekleşebilir (Miller ve ark., 1990). Öğrenmedeki bu süreçlerin bireysel farklılığı aynı davranışın farklı sonuç beklentileri içerisinde, farklı davranışların da aynı sonuç beklentileri içerisinde ortaya çıkabileceğini göstermektedir. Bu açıdan değerlendirildiğinde beklentiler, kişisel öykülerin bir ürünü-

dür ve erken dönemdeki öğrenme yaşantılarının bir sonucu olarak gelecek davranışlar üzerinde belirleyici bir rol sergilemektedir (Annus ve ark., 2007; Goldman ve ark., 1991). Bu bakımdan sorunlu davranışlar da beklenti öğrenme teorisi ile birlikte değerlendirilmektedir. Diğer davranışlar gibi olumsuz davranış da, beklenti dolayısıyla ortaya çıktığı için beklentilerin uyum bozucu etkileri söz konusudur. Örneğin, ergenlerin problemli alkol tüketiminde alkolün deneyimleri olumluya dönüştürmek, sosyal davranışları, cinselliği, bilişsel ve motor işlevselliği arttırmak ve rahatlama sağlamak gibi pek çok beklentiyle ilişkili olduğu bulunmuştur (Christiansen ve ark., 1982). Daha kritik olarak alkolden beklentiler, gençlerin gelecekteki alkol sorununun gelişimini de tahminlemektedir (Smith ve Goldman, 1994).

Alkol tüketiminde olduğu üzere beklenti öğrenme teorisi çerçevesinde ele alınan diğer bir problem yeme bozukluklarıdır (Hohlstein ve ark., 1998). Hohlstein ve arkadaşları (1998), yeme ve yemeyi kısıtlama/diyet yapma davranışının ortaya çıkmasında etkili olan beklentileri belirlemek amacıyla üç aşamada ve üç ayrı örnekleme klinik ve istatistiksel incelemeler yürütmüş ve her iki davranış örüntüsündeki beklentileri değerlendiren iki ayrı ölçek ortaya koymuştur. Buna göre, yeme davranışında etkili olan beklentiler sıkıntıyı hafifletme, bilişsel yeterliliği artırma, kontrol dışı hissetme, ödül/zevk verme ve olumsuz duygulanımı yönetme olarak saptanmıştır. Zayıf olma isteği ve yemeyi kısıtlama davranışında ise kişilerin pek çok alanda daha iyi durumda olma beklentisi içerisinde olduğu anlaşılmış ve bu beklenti “aşırı genelleştirilmiş iyileşme” olarak adlandırılmıştır.

Yemeden beklentiler genel olarak yemeden olumlu pekiştireç beklentisinde olma (hoşa giden sonuç elde etme) ya da yemeden olumsuz pekiştireç beklentisinde olma (hoşa gitmeyen durumdan kurtulma) olarak gruplandırılmaktadır. Bu beklentilerin yeme bozuklukları ile ilişkisi incelendiğinde ise farklı yeme sorunlarının farklı beklentilerle ilişkili olduğu bulunmuştur (Hohlstein ve ark., 1998). Buna göre, BN hastalarının genel olarak yemeden olumsuz pekiştirilme beklentisi içerisinde olduğu (örn., yemek yemek olumsuz duygularla baş etmeme yardım eder), AN hastalarının ise bu yönde bir beklentisinin olmadığı anlaşılmıştır. Bu çalışmada, hem yemeden hem de zayıflıktan ve yemeyi kısıtlamaktan beklentilerin BN ile çok daha güçlü bir ilişki gösterdiği bulunmuştur. Ancak, AN teşhisi almış bireylerin sadece zayıflığın ve yemeği kısıtlamanın olumlu sonuçlarına ilişkin daha fazla beklenti içerisinde oldukları bulunmuştur. Beklentilerin pekiştireç niteliğine (olumlu/olumsuz) göre kişileri farklı yeme örüntülerine sevk ettiği

dair bulgu, Combs ve arkadaşlarının (2011) boylamsal araştırması tarafından da desteklenmiştir. Yemenin ödüllendirici olduğu olumlu pekiştireç niteliğindeki beklentiler sadece yüksek düzeyde sosyal aşırı yemeyi yordarken, yemenin olumsuz duyguları hafiflettiği olumsuz pekiştireç niteliğindeki beklentilerin yüksek düzeydeki tıkanırçasına yemeyi yordadığı bulunmuştur. Farklı araştırma yöntemleri kullanılarak gerçekleştirilen pek çok çalışmada yemeden beklentilerin tıkanırçasına yeme bozukluğu ile de oldukça ilişkili olduğu ve olumsuz dürtüsellik gibi diğer birtakım faktörlerin yeme bozukluğu üzerindeki etkisine aracılık ettiği saptanmıştır (Fischer ve ark., 2013; Pearson ve ark., 2012; 2018; Smith ve ark., 2018). Benzer şekilde, yemeden ve zayıflıktan beklentilerin, geriye dönük aile yaşantıları (örn., ailenin alay etmesi veya annenin model olması) ve şu anki bozulmuş yeme örüntüsü arasındaki ilişkide aracı bir role sahip olduğu bulunmuştur (Annus ve ark., 2007).

Yiyecek vasıtasıyla olumsuz duygulardan kurtulma beklentisi aynı zamanda duygu düzenleme güçlükleri ile de ilişkilendirilmektedir. Nitekim, yemeden beklentiler ölçeğindeki olumsuz pekiştireç niteliğindeki alt boyutların (olumsuz duyguların yeme ile hafifleyeceğine inanma) ve itici deneyimlerden kaçınma eğiliminin aşırı yeme ile ilişkili olduğu saptanmıştır (Della Longa ve De Young, 2018; Schaumberg ve ark., 2016). Bu inançla tutarlı olarak tıkanırçasına yeme davranışının, rahatsızlık verici durumlardan kaçma ve durumu değiştirme yöntemi olarak ortaya çıktığı anlaşılmaktadır. Bununla birlikte, beklentilerin, yeme bozukluklarının gelişmesinde etkili olan duygu düzenleme-deki genel yetersizliğin bir boyutu mu yoksa yeme bozuklukları için tek başına bilişsel-duygusal bir risk faktörü mü olduğu sorusuna ayrıca yanıt aranmıştır (Hayaki, 2009). Bu çalışmada, doğrudan duygu düzenleme ile ilişkili değişkenler olan aleksitimi ve itici deneyimlerden kaçınma boyutları istatistiksel yöntemlerle kontrol edilmiş ve yemeden beklentilerin yeme bozuklukları üzerindeki etkisi incelenmiştir. Sonuçlar, yemeden beklentilerin BN'yi %12.4 oranında açıkladığını göstermiştir. Bu sonuç, yeme davranışı ile duygusal rahatlama sağlayacağını bekleyen bireylerin bozulmuş yemeye özellikle eğilimli olabileceğinin bir işareti olarak değerlendirilmiştir.

Çalışmalar, yeme beklentilerinin aynı zamanda yeme bozukluğunun tedavisindeki gidişi yordadığını (Fitzsimmons-Craft ve ark., 2013) ve zayıflıktan beklentilerin değiştirilmesi yoluyla yeme bozukluğu belirtilerinin de azaldığını göstermiştir (Annus ve ark., 2008). Fitzsimmons-Craft ve arkadaşlarının (2013) çalışmasında, yeme bozukluğu tedavisi alan hastalardan kısmen iyileşme gösteren grubun, halen hasta olan grubun beklen-

tileriyle benzer beklentilere sahip olduğu saptanmıştır. Bununla birlikte tamamen iyileşen bireylerin yemeden beklentileri, psikopatolojisi olmayan kontrol grubunun beklentileri ile daha fazla benzerlik göstermiştir. Annus ve arkadaşlarının (2008) çalışmasında ise lise ve üniversite öğrencilerinde zayıflıkla ilgili aşırı olumlu inançlarının üç oturumluk deneysel bir müdahale ile değiştirilmesi hedeflenmiştir. Deneysel müdahaleyi alan öğrencilerin zayıflık beklentisi ve beden memnuniyetsizlikleri, karşılaştırma grubuna göre daha fazla düşüş göstermiştir.

Yabancı alanyazında yer alan bu çalışmalar, yemeye ya da yemeyi kısıtlamaya ilişkin beklentilerin yeme bozukluklarının gelişimi ve tedavisi için önemli değişkenler olduğunu göstermiştir (Fitzsimmons-Craft ve ark., 2013; Hayaki, 2009; Smith ve ark., 2018). Ancak, ülkemiz alanyazını incelendiğinde bu alanları değerlendirebilecek Türkçe ölçüm aracına rastlanmamıştır. Motivasyonel süreçlerin beklentilerle bir ortaklık taşıdığı düşünüldüğünde yeme motivasyonunu değerlendiren mevcut iki ölçüm aracının da bu ihtiyacı karşılamadığı anlaşılmıştır. Bu ölçüm araçlarından biri olan Yeme Davranışlarını Düzenleme Ölçeği'nin (Çenesiz, 2015) otonom ve denetlenmiş (dışsal) motivasyon hakkında bilgi verirken, motivasyonun ne olduğunu (örn., motivasyon otonom kaynaklı ise bu kendini rahatlatmak için mi yoksa ödül sağlamak için mi gerçekleşmektedir) ortaya koyamadığı anlaşılmıştır. Diğer bir ölçüm aracı olan Lezzetli Şeyler Yeme Nedenleri Ölçeği'nin de (And ve ark., 2017) yeme motivasyonunu daha çok sağlıksız şeyleri (çikolata, pizza, kızartılmış yiyecekler, pasta, kolalı ve şekerli içecekler) tüketme ile sınırlandırdığı görülmüştür. Bu bakımdan yeme ve yememe davranışlarında etkili olan beklentileri yiyeceğin içeriğinden bağımsız olarak değerlendiren ölçme araçlarının Türkçe alanyazındaki eksikliği tespit edilmiştir. Bu doğrultuda bu çalışmada, EEI ve TREI'nin Türkçe formunun psikometrik özelliklerinin incelenmesi ve dilimize kazandırılması amaçlanmıştır. Bu amaçla, öncelikle yapı geçerliği incelenecektir. Sonrasında elde edilen faktörlerin, ilişkili yapılar olarak ele alınan bozulmuş yeme davranışları ve lezzetli şeyler yeme nedenleri ile arasındaki ilişkileri incelenecek ve birleşen geçerlik sınanacaktır. Buna göre zayıflıktan ve yemeyi kısıtlamaktan beklentilerin daha çok tıknircasına yeme, kontrolsüz yeme davranışları, kilo ve beden şekli ile ilgili endişelerle; yemeden beklentilerin ise tüm bozulmuş yeme davranışları ve lezzetli şeyler yeme nedenleri ile pozitif yönde ilişki göstermesi beklenmektedir. Geçerlik analizlerini takiben iç tutarlık güvenilirliği ve zamana karşı güvenilirlik incelenecektir.

Yöntem

Katılımcılar

Çalışmanın örneklemini, yaşları 19 ile 24 arasında değişen ($Ort_{yaş} = 21.41$, $SS = 1.46$), Ege Üniversitesinin farklı bölümlerinde ve sınıf kademelerinde öğrenim gören 329 kadın üniversite öğrencisinden oluşmaktadır. 2017–2018 eğitim yılında, izin alınan derslerde ders saatinde sadece kadın öğrencilerin sınıfta kalması istenmiş ve çalışma konusunda toplu bilgilendirme yapılmıştır. Bilgilendirme esnasında gönüllülük esasına dayalı olarak katılım istendiği için katılımcılardan ayrı bir onam formu alınmamıştır. Örneklem sayısı, faktör analizinde genel kabul gören kişi-madde sayısı oranı (madde sayısının 5-10 katı arasındaki büyüklükte; bkz. Worthington ve Whittaker, 2006) ve yeterince iyi istatistiksel güç için önerilen $N = 300$ değeri (Tabachnick ve Fidell, 2013) temel alınarak belirlenmiştir.

Katılımcıların %37'si 2. sınıf öğrencisi iken 1., 3. ve 4. eğitim kademesindeki katılımcılar benzer oranda (sırasıyla %22.8, %19.5, %20.7) temsile sahiptir. Katılımcıların %89'u herhangi bir psikiyatrik tanı almamışken, %11'i (%4.9 anksiyete, %5.8 duygudurum, %0.6 öfke kontrol problemi olmak üzere) farklı psikiyatrik tanılara sahiptir. Üç hafta sonra tekrar ulaşılabilen 63 kadın öğrenci ise ($Ort_{yaş} = 22.44$, $SS = .98$) test-tekrar test güvenilirlik analizinin örneklemini temsil etmektedir. Uyarılama izni ölçek sahiplerinden alınmış, uygulama izni ise; uygulamanın, araştırmacıların çalışmakta olduğu kurum çatısında Bilimsel Araştırma Projeleri kapsamında onaylanmasıyla elde edilmiş ayrıca Etik Kurul Komisyon onayı alınmamıştır.

Veri Toplama Araçları

Tüm katılımcılar aşağıda tanıtılan ölçüm araçlarını tamamlamışlardır. Ölçekler tanıtılırken ölçek adlarının kısaltmaları ölçüm araçlarının Türkçe uyarlamasını yapan araştırmacıların bildirdikleri kısaltmalara göre (orijinal başlıkların kısaltması, orijinal başlıkların 'T-' ön takısıyla birlikte kısaltılması ve Türkçe başlıkların ilk harflerinden oluşan kısaltmalar olmak üzere farklılık göstermektedir) verilmiştir.

Yemeden Beklentiler Ölçeği (T-EEI)

Beklenti öğrenme teorisi temelinde yemeden beklentilerin değerlendirilmesi amacıyla Hohlstein ve arkadaşları (1998) tarafından geliştirilmiştir. 7'li derecelendirmeye sahip 34 maddelik ölçek sıkıntıyı hafifletme (insanın canı sıkıldığında yapılacak şeylerden birisi yemek yemektir vb. maddeler), ödül/zevk verici (yemek yemek iyi bir kutla-

ma şeklidir vb. maddeler), olumsuz duygulanımı yönetme (kaygılı ya da gergin hissettiğimde yemek yemek rahatlamama yardım eder vb. maddeler), kontrol dışı hissetme (yemek yeme davranışım genellikle kontrolde olmadığım duygusuyla sonuçlanır vb. maddeler) ve bilişsel yeterliliği artırma (yemek yemek daha iyi düşünmemi ve daha iyi çalışmamı sağlar vb. maddeler) olmak üzere beş boyutta yemeden beklentiler hakkında bilgi vermektedir. Ölçeğin orijinal formunda elde edilen bu faktörler için Cronbach alfa iç tutarlılık katsayılarının .78 ile .94 arasında değiştiği bildirilmiştir. Ölçeğin Türkçe formunun güvenilirlik ve geçerlik özellikleri bu çalışma kapsamında incelenmiş, Cronbach alfa iç tutarlılık katsayılarının .75 ile .95 arasında değiştiği, test-tekrar test güvenilirlik değerlerinin ise .63 ile .83 arasında değiştiği saptanmıştır. T-TREI'nin Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısının .98, test tekrar test güvenilirlik katsayısının ise .70 olduğu bulunmuştur.

Zayıflıktan ve Yemeyi Kısıtlamaktan Beklentiler Ölçeği (T-TREI)

Hohlstein ve arkadaşları (1998) tarafından beklenti öğrenme teorisi temelinde geliştirilmiştir. Tek boyutlu olan bu araç, zayıflık ve diyet için aşırı genelleştirilmiş iyilik beklentisi içinde olmakla ilgili bilgi vermektedir. “Zayıf olsaydım bazı şeyleri daha kolay elde edebilirdim gibi hissediyorum”, “Yediklerimi sınırladığımda başkaları beni daha çok önemser” gibi maddelerin yer aldığı 44 maddelik ölçek, 7’li derecelendirme ile cevaplandırılmaktadır. Ölçeğin orijinal formunun Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısının .98 olduğu saptanmıştır. Ölçeğin Türkçe formunun güvenilirlik ve geçerliği bu çalışma kapsamında incelenmiş, Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısının .98, test tekrar test güvenilirlik katsayısının ise .70 olduğu bulunmuştur.

Edinburgh Bulimiya Araştırma Testi (EBAT)

Tıkınırcasına yeme örüntülerinin değerlendirilmesi amacıyla Henderson ve Freeman (1987) tarafından geliştirilen 33 maddelik bir öz bildirim aracıdır. Ölçeğin ilk 30 maddesi evet/hayır biçiminde yanıtlanmakta ve bu maddeler tıkınırcasına yeme belirtilerinin varlığını, diğer üç madde ise bu belirtilerin şiddetini ölçmeye yöneliktir. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 30’dur, 20 ve üzerindeki puanlar tıkınırcasına yeme örüntüsünün varlığına, 10’nun altındaki puanlar ise normal yeme örüntüsüne işaret etmektedir. Ölçeğin Türkçe adaptasyon çalışması Kıran ve arkadaşları (2000) tarafından yapılmış, Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı .84 olarak bildirilmiştir. Ölçeğin bu çalışmada güvenilirlik katsayısı ise .83 olarak saptanmıştır.

Lezzetli Şeyler Yeme Nedenleri Ölçeği (T-PEMS)

Lezzetli yiyecekleri ve içecekleri tüketmenin altında yatan motivasyonu değerlendirmek üzere Burgess ve arkadaşları (2014) tarafından hazırlanmıştır. 5'li derecelendirme ye sahip 20 maddelik bu öz bildirim aracı; sosyal, başa çıkma, uyum sağlama ve güçlendirme olmak üzere dört motivasyon alanını değerlendirmektedir. Ölçeğin Türkçe formu And ve arkadaşları (2017) tarafından uyarlanmış ve orijinal ölçüm aracıyla tutarlı yapılar elde edilmiş ancak tek bir madde (madde 5) farklı faktörde yer aldığı için ölçekte tutulmakla birlikte değerlendirme dışında bırakılmıştır. Alt boyutlar için Cronbach alfa iç tutarlılık değerlerinin .81 ile .90 arasında değiştiği bildirilmiştir. Bu çalışmada ise Cronbach alfa iç tutarlılık değerlerinin .87 ile .94 arasında değiştiği saptanmıştır.

Üç Faktörlü Yeme Ölçeği (TFEQ-R21)

Yemenin bilişsel ve davranışsal öğelerini değerlendirmek üzere ilk olarak Stunkard ve Messick (1985) tarafından geliştirilen 51 maddelik ölçüm aracının Karlsson ve arkadaşları (2000) tarafından 21 madde olarak revize edilmiş formudur. Ölçek kontrolsüz yeme, bilişsel kısıtlama ve duygusal yeme olmak üzere üç farklı yeme davranışını ölçmektedir. Yüksek puanlar bozulmuş yeme davranışının şiddetini göstermektedir. Karakuş ve arkadaşları (2016) tarafından Türkçeye uyarlanan ölçeğin orijinal ölçüm aracıyla aynı faktörlere sahip olduğu ve Cronbach alfa iç tutarlılık katsayılarının .79 ile .87 arasında değiştiği bildirilmiştir. Ölçeğin bu araştırmadaki Cronbach alfa iç tutarlılık katsayılarının ise .82 ile .94 arasında değiştiği bulunmuştur.

Yeme Bozukluğu Değerlendirme Ölçeği (YBDÖ)

Yeme Bozuklukları Değerlendirme Görüşmesinin bir öz bildirim versiyonu olarak Fairburn ve Beglin (1994) tarafından geliştirilmiştir. Tıkınırcasına yeme, kısıtlı yeme, kilo ile ilgili endişeler, beden şekli ile ilgili endişeler ve yeme ile ilgili endişeler olmak üzere beş alt boyutla ilişkili bilgi 7'li derecelendirme ile yanıtlanan maddelerle incelenmektedir. Ölçeğin Türkçe güvenilirlik ve geçerlik çalışması Yücel ve arkadaşları tarafından (2011) gerçekleştirilmiştir. Ölçeğin orijinal güvenilirlik çalışmasında alt boyutlar için Cronbach alfa iç tutarlılık değerinin .70'in üzerinde olduğu saptanmıştır. Bu çalışmada ölçeğin beden şekli ile ilgili endişeler ve kilo ile ilgili endişeler olmak üzere iki alt faktörü kullanılmış ve Cronbach alfa iç tutarlılık katsayılarının sırasıyla .87 ve .84 olduğu tespit edilmiştir.

İşlem

EEI ve TREI'nın Türkçe uyarlamasını gerçekleştirmek amacıyla gerekli izinler ölçeklerin geliştiricilerinden biri olan Gregory T. Smith'ten alınmıştır. Ölçek maddelerinin Türkçe formunun hazırlanması altı aşamada tamamlanmıştır. İlk aşamada ölçek maddeleri psikoloji alanından üç uzman ve bir mütercim tercüman tarafından birbirlerinden bağımsız olarak Türkçeye çevrilmiştir. İkinci aşamada çevrilen maddeler araştırmacılar tarafından değerlendirilmiş ve en iyi ifadenin seçilmesi yoluyla ölçek maddeleri belirlenmiştir. Değerlendiriciler, en uygun ifade için alandaki yaygın kullanımı göz önüne alarak ortak çözümlerle uzlaşmaya varmıştır. Seçimlerin uygunluğu izleyen aşamalarda da test edilmiştir. Üçüncü aşamada iki dile de hâkim olan iki uzman tarafından Türkçe maddelerin orijinal dile geri-çevirisi yapılmıştır. Dördüncü aşamada gelen çeviriler ile ölçeklerdeki orijinal maddeler iki dile de hâkim başka uzmanlar tarafından karşılaştırmalı olarak incelenmiş ve bu uzmanlardan gelen geri bildirimler sonucu ölçeğe son hali verilmiştir. Beşinci aşamada ölçek maddelerinin anlaşılabilirliğini değerlendirmek amacıyla 10 kişiyle (lise ve üniversite öğrencisi) görüşme yapılmıştır. Altıncı aşamada yeterince anlaşılmayan birkaç madde için ölçek yazarının önerileri alınmış ve orijinal ifadeden uzaklaşmadan kullanılabilircek daha anlaşılır ifadelere karar verilmiştir. Bu süreç sonucunda tüm maddeler tutularak Türkçe formlar oluşturulmuştur. Çevrilen ölçeklerin isimlerinin kısaltmaları için ise uluslararası yazındaki ortak dili korumak amacıyla orijinal ölçek kısaltmalarının kullanılması tercih edilmiştir. Ancak formların Türkçe dilinde olduğuna işaret etmek amacıyla kısaltmalara 'T-' ön takısı getirilmiştir.

Veri toplama işlemi çalışmaya katılmaya gönüllü olan öğrencilerle ders saatleri içerisinde gerçekleştirilmiş, her bir uygulama oturumu ortalama 30 dakika sürmüştür. Ölçüm araçlarının test-tekrar test güvenilirliğini ölçmek amacıyla katılımcılardan rumuz belirtmeleri istenmiştir. Uygulamadan üç hafta sonra, ilk uygulamada yer alan katılımcılardan ulaşılabilen 63 kişiye, gönüllülük esasına dayalı olarak tekrar uygulama yapılmıştır.

Veri Analizi

Geçerlik analizleri için öncelikle doğrulayıcı faktör analizleri ile yapı geçerliği sınanmış, sonrasında ise elde edilen faktörlerin ele alınan diğer ölçeklerle korelasyonları incelenmiştir. Yapı geçerliği kapsamında öncelikle doğrulayıcı faktör analizleri yürütülmüştür. Bunun sonrasında birleşen geçerliği incelemek amacıyla elde edilen faktörlerin, ilişkili yapılar olarak ele alınan bozulmuş yeme davranışları ve Lezzetli Şeyler Yeme Nedenleri Ölçeği ile korelasyonları incelenmiştir. Ölçeklerin güvenilirlik incelemeleri

kapsamında ise iç tutarlık ve zamana karşı güvenilirlik analizleri gerçekleştirilmiştir. İç tutarlık güvenilirliği Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı ve madde-toplam puan korelasyonu ile hesaplanmıştır. Zamana karşı güvenilirlik ise test-tekrar test korelasyonu ile incelenmiştir. Betimsel analizler, yapı geçerliği ve test-tekrar test güvenilirlik korelasyon analizleri için SPSS 17 istatistik paket programı, doğrulayıcı faktör analizi için ise AMOS 25 yazılımı kullanılmıştır.

Doğrulayıcı faktör analizinde test edilen modelin yeterliliğinin belirlenmesi için uyum indekslerinde izleyen kriterler aranmıştır. Uyum indekslerinin duyarlılığına göre model uyumunda kabul edilen parametre değerleri Ki- Kare Uyum Testi için (Chi-Square Goodness) 2 -3 arasındaki değerler, İyi Uyum İndeksi (Goodness of Fit Index, GFI), Düzeltilmiş İyi Uyum İndeksi (Adjusted Goodness of Fit Index, AGFI), Karşılaştırmalı Uyum İndeksi (Comparative Fit Index, CFI) ve Normleştirilmiş Uyum İndeksi (Normed Fit Index, NFI) için .90 ve üzerindeki değerler ile Yaklaşık Hataların Ortalama Karekökü (Root Mean Square Error of Approximation, RMSEA) için .8'den küçük değerlerdir (bkz. Çapık, 2014). Cronbach alfa iç tutarlık katsayıları için ise psikolojik testlerde güvenilirlik için yeterli kabul edilen .70 ve üzerinde olma (Field, 2005, s. 668), madde-toplam korelasyon değeri için ise .30 ve üzerinde olma (Büyüköztürk, 2004, s. 165) kriterleri aranmıştır.

Bulgular

Ölçeklerin Yapı Geçerliğine İlişkin Bulgular

Ölçeklerin Faktör Yapısı

Her iki ölçeğin Türkçe formunun faktör yapıları ayrı ayrı yürütülen doğrulayıcı faktör analizi (CFA) ile incelenmiştir. CFA yürütülürken maddelerin birleştirilerek gösterge olarak kullanıldığı parselleme yöntemi kullanılmıştır. Parselleme yöntemi uygun psikometrik niteliklerin sağlanması ve modelle ilişkili yeterli parametreleri elde etmek açısından avantajlara sahiptir (Matsunaga, 2008). Örneğin, parsellerin tek bir maddeye göre daha iyi normal dağılım göstermesi ve daha güvenilir olması gibi avantajları tek bir maddede gözlenecek olan psikometrik problemleri azaltmaktadır (Cattell ve Burdsal, 1975; Little, 2013). Diğer yandan bu avantajların daha iyi model uyumunu sağlaması neticesinde parametre tahmin yanlılığına yol açabileceği düşünülmektedir. Ancak yapılan araştırmalar açık bir şekilde bu yanlılığın gözardı edilebilecek kadar düşük olduğunu göstermiştir (bkz. Matsunaga, 2008). Bu bakımdan bu çalışmada, ölçeklerin orijinal

formunda da yararlanılan parselleme yöntemine sadık kalınarak model uyumu test edilmiştir.

Tablo 1.

Yemeden Beklentiler Ölçeği (T-EEI) için Doğrulayıcı Faktör Analizi Sonuçları ve Madde Toplam Korelasyon Katsayıları

Faktör	Madde Numarası	Madde-Toplam Korelasyonu	Parsel	Faktör Yüğü
1	m.1	0.46	1	.89
1	m.2	0.73	1	
1	m.4	0.68	1	
1	m.5	0.75	1	
1	m.7	0.62	1	
1	m.11	0.62	1	
1	m.12	0.70	2	.90
1	m.13	0.78	2	
1	m.17	0.59	2	
1	m.24	0.49	2	
1	m.25	0.65	2	
1	m.26	0.60	2	
1	m.27	0.56	3	.92
1	m.28	0.76	3	
1	m.29	0.81	3	
1	m.30	0.77	3	
1	m.32	0.81	3	
1	m.34	0.77	3	
2	m.14	0.48	1	.80
2	m.6	0.35	1	
2	m.15	0.56	2	.81
2	m.16	0.53	2	
2	m.20	0.49	3	.92
2	m.22	0.53	3	
3	m.3	0.49		.74
3	m.10	0.34		.68
3	m.21	0.44		.87
3	m.33	0.29		-.75
4	m.8	0.52		.62
4	m.9	0.63		-.81
4	m.18	0.46		.51
4	m.23	0.57		-.74
5	m.19	0.32		.85
5	m.31	0.29		.84

Not. T-EEI faktör adlandırmaları: Faktör 1: olumsuz duygulanımı yönetme; Faktör 2: ödül/zevk verme;

Faktör 3: kontrol dışı hissetme; Faktör 4: sıkıntıyı hafifletme; Faktör 5: bilişsel yeterliliği artırma

T-EEI ölçeğinde 1. Faktörde yer alan 18 madde ve 2. Faktörde yer alan 6 madde sıralı parselleme ile 3'er parselde gösterilmiştir. Faktör 3, 4, 5 için az sayıda madde olduğu için maddelerin kendisi faktörlere doğrudan bağlanmıştır.

$\chi^2=198.71$, $df=94$, $p<0.001$, RMSEA=0.058

Yemeden Beklentiler Ölçeği'nin Türkçe formunun beş faktörlü yapısını değerlendirmek ve özgün formdaki faktör yapısının bu çalışmanın verisi ile uyumunu test etmek üzere maksimum olabilirlik tekniği kullanılarak CFA yapılmıştır. Faktörlerin gösterge sayılarının eşitsizliği nedeniyle ölçeğin orijinal formunda olduğu gibi olumsuz duyguyu yönetme ve ödül/zevk verme üzere iki faktör için sıralı parselleme yöntemi kullanılmıştır. Her bir faktör özgün araçta önceden belirtilen iki ile dört arasında değişen gözlenen değişken ile temsil edilmiştir. Elde edilen model uyum indekslerinin verinin beş faktörlü çözümünde iyi uyum gösterdiği saptanmıştır [χ^2 (94, $N = 329$) = 198,71, **Tablo 2.**

Zayıflıktan ve Yemeyi Kısıtlamaktan Beklentiler Ölçeği (T-TREI) için Doğrulamalı Faktör Analizi Sonuçları ve Madde Toplam Korelasyon Katsayıları

Faktör	Madde Numarası	Madde-Toplam Korelasyonu	Parsel	Faktör Yüğü	
1	m.1	0.72	1	.95	
1	m.2	0.81	1		
1	m.3	0.74	1		
1	m.5	0.84	1		
1	m.7	0.52	1		
1	m.19	0.73	1		
1	m.21	0.82	1		
1	m.22	0.80	1		
1	m.24	0.65	1		
1	m.39	0.64	1		
1	m.43	0.80	1		
1	m.9	0.58	2		.97
1	m.12	0.77	2		
1	m.13	0.81	2		
1	m.14	0.70	2		
1	m.29	0.74	2		
1	m.32	0.65	2		
1	m.35	0.70	2		
1	m.36	0.64	2		
1	m.38	0.49	2		
1	m.41	0.74	2		
1	m.42	0.79	2		
1	m.4	0.85	3	.96	
1	m.6	0.60	3		
1	m.8	0.78	3		
1	m.10	0.62	3		
1	m.15	0.78	3		
1	m.17	0.80	3		
1	m.23	0.82	3		
1	m.26	0.68	3		
1	m.27	0.59	3		
1	m.34	0.70	3		
1	m.40	0.72	3		
1	m.11	0.77	4		.98
1	m.16	0.76	4		
1	m.18	0.80	4		
1	m.20	0.78	4		
1	m.25	0.38	4		
1	m.28	0.73	4		
1	m.30	0.72	4		
1	m.31	0.71	4		
1	m.33	0.72	4		
1	m.37	0.81	4		
1	m.44	0.59	4		

Not. T-TREI faktör adlandırmaları: Faktör 1: aşırı genelleştirilmiş iyileşme, T-TREI'da Faktörde yer alan tüm maddeler faktöriyel algoritma ile 4 parselde toplanmıştır. Buna göre maddeler faktör analizindeki madde yüklerine göre parsellere atanmıştır; $\chi^2=5.32$, $df=94$, $p<0.001$, $RMSEA=0.071$

$p < .000$, $\chi^2/df = 2.11$, GFI = .93, NFI = .94, CFI = .97, RMSEA=.058]. Göstergelerin standardize faktör yükleri ve madde toplam korelasyonları Tablo 1’de gösterilmiştir.

Zayıflıktan ve Yemeyi Kısıtlamaktan Beklentiler Ölçeği’nin Türkçe formunun (T-TREI) 44 maddelik tek faktörlü yapısının bu çalışmanın verisiyle uyumunu değerlendirmek üzere maksimum olabilirlik tekniği kullanılarak CFA yürütülmüştür. Çok sayıda madde olması dolayısıyla özgün formda olduğu gibi bu maddeler eşit bir şekilde dört parselde temsil edilmiştir. Faktörde yer alan tüm maddeler faktör analizindeki madde yüklerine göre faktöriyel algoritma ile dört parsele atanmıştır. Buna göre bu dört parsel faktör göstergeleri olarak yapıya bağlanmış ve elde edilen uyum indeksleri, verinin tek faktörlü çözümünde iyi uyum gösterdiğini ortaya koymuştur [$\chi^2 (2, N = 329) = 5,318$

Tablo 3.

T-EEI ve T-TREI Faktörlerinin Ortalama ve Standart Sapma Değerleri ile Ölçekler Arasındaki Korelasyon Katsayıları

	Ort./SS	T-EEI Olumsuz Duygulanımı Yönetme	T-EEI Ödül/Zevk Verme	T-EEI Kontrol Dışı Hissetme	T-EEI Bilişsel Yeterliliği Arttırma	T-EEI Sıkıntıyı Hafifletme	T-TREI Aşırı Genelleştirilmiş İyileşme
T-EEI Olumsuz Duygulanımı Yönetme	3.38 ± 1.34	-					
T-EEI Ödül/Zevk Verme	5.19 ± 1.27	.502**	-				
T-EEI Kontrol Dışı Hissetme	2.64 ± 1.44	.450**	.124**	-			
T-EEI Bilişsel Yeterliliği Arttırma	4.99 ± 1.39	.268**	.391**	.00	-		
T-EEI Sıkıntıyı Hafifletme	4.35 ± 1.40	.647**	.564**	.295**	.227**	-	
T-TREI Aşırı Genelleştirilmiş İyileşme	3.25 ± 1.45	.315**	.151**	.460**	.059	.185**	-
T-PEMS Sosyal	2.89 ± .946	.250**	.343**	.047	.284**	.274**	.114*
T-PEMS Başa çıkma	2.67 ± 1.07	.761**	.388**	.353**	.221**	.554**	.306**
T-PEMS Uyum sağlama	1.39 ± .437	.165**	.093	.092	.056	.147*	.138*
T-PEMS Güçlendirme	3.18 ± .975	.338**	.423**	.154**	.247**	.408**	.178**
TFEQ-R21 Bilişsel kısıtlama	2.22 ± .767	.009	-.074	.293**	-.127*	-.042	.324**
TFEQ-R21 Duygusal Yeme	2.16 ± .841	.877**	.416**	.479**	.176**	.618**	.385**
TFEQ-R21 Kontrolsüz Yeme	2.25 ± .580	.530**	.434**	.428**	.315**	.522**	.306**
EBAT	.347 ± .183	.514**	.302**	.621**	.093	.395**	.539**
YBDÖ Kilo ile ilgili endişeler	1.81 ± 1.47	.337**	.123*	.529**	-.023	.206**	.611**
YBDÖ Beden ile ilgili endişeler	2.15 ± 1.52	.315**	.144**	.534**	-.036	.225**	.578**

Not. T-EEI: Yemeden Beklentiler Ölçeği Türkçe Formu; T-TREI: Zayıflıktan ve yemeyi kısıtlamaktan beklentiler ölçeği Türkçe formu
T-PEMS: Lezzetli Şeyler Yeme Nedenleri Ölçeği Türkçe Formu. T_EBAT: Tıknırmasına Yeme Envanteri Toplam Puanı; YBDÖ: Yeme Bozukluğu Değerlendirme Ölçeği; TFEQ-R21: Üç Faktörlü Yeme Ölçeği.

* $p < .05$. ** $p < .01$.

$p < .000$, $\chi^2/df = 2.66$, GFI = .99, NFI = .99, CFI = .99 RMSEA=.071]. Göstergelerin standardize faktör yükleri ve madde toplam korelasyonları Tablo 2’de gösterilmiştir.

Her iki ölçeğin tüm standartlaştırılmış faktör yükleri istatistiksel olarak anlamlıdır. Model uyum indeksleri için kriter alınan değerlerce (bkz. Analiz bölümü) her iki ölçüm aracı için elde edilen modelin veriye iyi düzeyde uyum gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Ölçeklerin Yapı Geçerliliği

Yemeden Beklentiler Ölçeği ile Zayıflıktan ve Yemeyi Kısıtlamaktan Beklentiler Ölçeklerinin Türkçe formlarının yapı geçerliliğini test etmek üzere ilişkili değişkenler olarak Lezzetli Şeyler Yeme Nedenleri (T-PEMS) ve bozulmuş yeme davranışları arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Tıkanırçasına yeme davranışını değerlendirmek üzere Edinburgh Bulimiya Araştırma Testi (EBAT) toplam puanı ile bilişsel kısıtlama, duygusal yeme, kısıtlı yeme olmak üzere üç alanda yeme davranışındaki bozulmayı değerlendiren Üç Faktörlü Yeme Ölçeği (TFEQ-R21) ve Yeme Bozukluğu Değerlendirme Ölçeği’nin (YBDÖ) kilo ile ilgili endişeler ve beden şekli ile ilgili endişeler faktörleri kullanılmıştır. T-EEI’nın alt boyutları ve T-TREI’nın toplam puanı ile diğer ölçeklerden elde edilen puanlar arasında hesaplanan korelasyon katsayıları Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3’te görülebileceği gibi yapı geçerliliği sınamak üzere kullanılan T-PEMS’in başatme faktörü ile T-EEI’nın olumsuz duyguyu yönetme faktörü ($r=.76$, $p < .01$) pozitif yönde güçlü, sıkıntıyı hafifletme faktörü ise ($r=.55$, $p < .01$) pozitif yönde orta düzeyde bir ilişki göstermektedir. Ayrıca T-PEMS’in güçlendirme faktörü ile T-EEI’nın ödül/zevk verme faktörü orta düzeyde pozitif yönde bir ilişkiye sahiptir ($r=.42$, $p < .01$). T-EEI’nın tüm faktörleri TFEQ-R21’in duygusal yeme ve kontrolsüz yeme alt boyutları ile pozitif yönde ilişkili bulunmuştur ($p < .01$). T-EEI’nın kontrol dışı hissetme faktörü tıkanırçasına yeme davranışını sorgulayan EBAT’ın toplam puanı ile yüksek korelasyona ($r=.62$, $p < .01$) sahiptir. Ayrıca kontrol dışı hissetme faktörünün YBDÖ’nün beden şekli ile ilgili endişeler ve kilo ile ilgili endişeler alt boyutları ile yüksek ilişkiye sahip olduğu tespit edilmiştir (sırasıyla, $r=.53$, $p < .01$; $r=.53$; $p < .01$). T-EEI’nın bilişsel yeterliliği artırma faktörünün düşük düzeyde olmakla birlikte en yüksek ilişki gösterdiği değişkenin TFEQ-R21’nin kontrolsüz yeme boyutu olduğu saptanmıştır ($r=.31$, $p < .01$).

Zayıflıktan ve Yemeyi Kısıtlamaktan Beklentiler Ölçeğinin (T-TREI) aşırı genelleştirilmiş iyileşme beklentisi boyutu; tıkanırçasına yeme davranışını sorgulayan EBAT’ın toplam puanı ($r=.54$, $p < .01$), beden şekli ile ilgili endişeler ($r=.58$, $p < .01$) ve kilo ile

ilgili endişeler ($r=.61, p<.01$) faktörleri ile pozitif yönde yüksek ilişkiye sahiptir. Ayrıca TFEQ-R21'nin bilişsel kısıtlama, duygusal yeme ve kontrolsüz yeme olarak tüm faktörleri ile (sırasıyla, $r=.32, p<.01$; $r=.38, p<.01$; $r=.31, p<.01$) ve T-PEMS'in başa çıkma boyutu ile ($r=.31, p<.01$) orta düzeyde pozitif yönde ilişkilidir.

Ölçeklerin Güvenirliğine İlişkin Bulgular

T-EEI'nin iç tutarlılığı incelendiğinde ($N = 329$; madde sayısı = 34), Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı .95 olarak bulunmuştur. Ölçeğin 18 maddeden (örn., “kaygılı ya da gergin hissettiğimde yemek yemek rahatlamama yardım eder”) oluşan olumsuz duygulanımı yönetme faktörü için .95; altı maddeden (örn., “yemek yemek iyi bir kutlama şeklidir”) oluşan ödül/zevk verici faktörü için .87; dört maddeden (örn., “yemek yemek bana kontrolden çıkmışım gibi hissettirir”) oluşan kontrol dışı hissetme faktörü için .85; iki maddeden (örn., yemek yemek daha iyi düşünmemi ve daha iyi çalışmamı sağlar) oluşan bilişsel yeterliliği artırma faktörü için .83 ve dört maddeden (örn., “insanın canı sıkıldığında yapılacak şeylerden birisi yemek yemek”) oluşan sıkıntıyı hafifletme faktörü için ise .75 düzeyinde iç tutarlık katsayıları saptanmıştır. Madde-toplam korelasyon katsayıları incelendiğinde değerlerin .29 ile .81 arasında değiştiği görülmüştür. Sadece iki maddenin korelasyon değeri .29'dur (madde 33 ile madde 31, bkz. Tablo 1). Madde-toplam korelasyon değerleri ile Cronbach alfa iç tutarlılık katsayıları ölçeğin yüksek iç tutarlılığa sahip olduğunu ortaya koymuştur. Korelasyon değeri .30'un altında olan maddeler çıkarıldığında iç tutarlık katsayısında bir değişiklik gözlenmemiştir (.95). Bu nedenle .20 ile .30 arasındaki değerlerin ölçekte tutulabileceğine dair alanyazın desteğinden hareketle (Büyüköztürk, 2004, s. 165) maddelerin ölçekteki yeri korunmuştur.

T-TREI'nin Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı .98 bulunmuştur. Madde-toplam korelasyon katsayıları ise .38 ile .85 arasında değişmektedir. Her bir madde için .30 üzerindeki madde-toplam korelasyon ve .98 iç tutarlık katsayısı ile ölçeğin yüksek iç tutarlılığa sahip olduğu saptanmıştır.

Ölçeklerin zaman içindeki güvenirliliğini sınamak amacıyla, ölçüm araçları üç hafta arayla 63 katılımcıya tekrar uygulanmıştır. Yapılan korelasyon analizi sonucunda T-EEI'nin faktörleri olan olumsuz duygulanımı yönetme için .83, ödül/zevk verme için .63, kontrol dışı hissetme için .69, bilişsel yeterliliği artırma için .72, sıkıntıyı hafifletme için .78; tek faktörlü T-TREI ölçeği için .70 test-tekrar test güvenirlilik katsayıları elde edilmiştir ($N = 63, p < .001$).

Tartışma

Bugüne dek yapılan çalışmalar, yeme ve yememe davranışını şekillendiren beklentilerin yeme bozukluklarıyla doğrusal bir ilişki içerisinde olduğunu göstermiştir (Hohlstein ve ark., 1998; Simmons ve ark., 2007; Williams-Kerver ve ark., 2019). Ayrıca bu ilişkinin tedavilerden alınan sonuçlarda da gözlemlendiği, beklentilere yönelik yürütülen müdahaleler sonucunda yeme bozukluğu belirtilerinin de azaldığı saptanmıştır (Annus ve ark., 2008). Yeme davranışının bilişsel ve motivasyonel yönünün önemini ortaya koyan bu sonuçlar, bu alanları değerlendiren ölçüm araçlarının gerekliliğinin de altını çizmiştir. Bu açıdan bu çalışmada, beklentilerin yeme bozuklukları üzerindeki rolünü belirlemeyi ve yeme bozuklukları tedavisindeki değişimi takip etmeyi sağlayacak, yemeden ve diyetten beklentileri değerlendiren iki ayrı ölçüm aracının Türkçeye uyarlanması amaçlanmıştır. Bu çalışma, ölçeklerin geliştirildiği örneklem özelliği ile benzer olarak kadın üniversite öğrencileri üzerinde gerçekleştirilmiştir. T-EEI ve T-TREI'nin orijinal formlardaki yapıları temsil edip etmediğini test etmek amacıyla ayrı ayrı CFA yürütülmüştür. Tüm standartlaştırılmış faktör yüklerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve her iki ölçeğin faktör çözümlenmeleri için modelde üretilen ki-kare/df değerinin 3'ten küçük olması ile model uyum değerlerinin kabul edilebilir olduğu bulunmuştur (Schreiber ve ark., s. 330). Bu kriterler doğrultusunda her iki ölçüm aracı için elde edilen modelin veriye iyi düzeyde uyum gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Veri uyumunun sağlandığı faktör çözümlenmeleri ise orijinal ölçüm aracıyla tutarlı yapılar (T-EEI için beş faktör; T-TREI için tek faktör) ortaya koymuştur. Ölçeklere ilişkin doğrulanmış faktör özellikleri ve sayıları alanyazında farklı örneklem (örn., ergenler ve obeziteye sahip bireyler) üzerinde gerçekleştirilen çalışma sonuçlarıyla da ayrıca tutarlılık göstermektedir (Simmons ve ark., 2002; Williams-Kerver ve ark., 2019). Yapı geçerliğini destekleyen bir diğer sonuç ise, madde-toplam puan korelasyonlarında elde edilen anlamlı değerlerdir (Büyüköztürk, 2004). CFA ve madde-toplam korelasyon değerleri hem T-EEI'nin hem de T-TREI'nin ölçmek istediği yapıyı ölçtüğüne destek sağlamıştır.

T-EEI ve T-TREI'nin yapı geçerliğini sınamak amacıyla bozulmuş yeme davranışlarının değerlendiren bir dizi ölçüm aracı kullanılmıştır. T-EEI'nin sıkıntıyı hafifletme, olumsuz duygulanımı yönetme, kontrol dışı hissetme alt boyutları ile sorunlu tüm yeme örüntüleri (bilişsel kısıtlama dışındaki) pozitif yönde ilişkili bulunmuştur. Yani, kişilerin negatif pekiştirici niteliğindeki beklentileri arttıkça uyumsuz yeme davranışlarının da arttığı gözlenmiştir. Elde edilen ilişkiler, yeme davranışı ile olumsuz duyguları bertaraf

etme beklentisinin kişileri yiyecek tüketmeye yönlendirdiğine işaret etmektedir. Nitekim alanyazındaki güncel çalışmalar, bu sonuçları destekleyecek biçimde olumsuz duyguların yeme ile hafifleyeceğine yönelik inancın aşırı yemeyle ilişkili olduğunu ortaya koymuştur (Della Longa ve De Young, 2018; Schaumberg ve ark., 2016). Bu sonuç, ölçeğin özgün çalışmasında elde edilen sonuçlarla da örtüşür niteliktedir (Hohlstein ve ark., 1998). Hohlstein ve arkadaşlarının (1998) çalışmasında bozulmuş yeme örüntülerinin özel olarak negatif pekiştireç niteliğindeki beklentilerle ilişkili olduğu, ödül/zevk verme ve bilişsel kapasiteyi artırma faktörleri ile ilişkili olmadığı saptanmıştır.

Bununla birlikte bu çalışmada orijinal çalışma sonuçlarından farklı olarak, sağlıklı yeme davranışlarının olumlu pekiştireç beklentileri (ödül/zevk ve bilişsel kapasiteyi artırma) ile ilişkili olduğu bulunmuştur. Bozulmuş yeme davranışlarının daha iyi bilişsel performans sergileme ya da ödül deneyimi elde etmek üzere sergilenebildiği anlaşılmıştır. Alanyazındaki diğer araştırmalar gözden geçirildiğinde ise özellikle ödül/zevk verme beklentisi ve yeme bozuklukları açısından tutarlı sonuçların elde edilemediği görülmektedir (Brosf ve ark., 2019; Simmons ve ark., 2002). Örneğin, ergenlerle gerçekleştirilen bir çalışmada bulimiya belirtileri ve yemeden beklentiler arasındaki ilişkiler değerlendirilmiş, ödül/zevk verme boyutunun 7. sınıf öğrencilerinde bozulmuş yemeyle ilişkili bir yapı olduğu, 10. sınıf öğrencilerinde ise olmadığı bulunmuştur (Simmons ve ark., 2002). Benzer şekilde, Brosf ve arkadaşları (2019) yemeden beklentileri çoklu yeme semptomlarına göre incelemişler, cinsiyet ve sorunlu yeme davranışlarına göre ödül/zevk verme boyutunun farklı ilişkisel örüntüler gösterebildiğini saptamışlardır. Yemeden ödül beklentisi içerisinde olmak kadınlarda kas geliştirme, erkeklerde ise aşırı egzersiz ve kısıtlı yeme davranışları sergileme ile ilişkili bulunmuştur. Williams-Kerver ve arkadaşlarının (2019) özel bir örneklem olarak bariatrik cerrahi hastalarıyla gerçekleştirdikleri çalışmada ise yeme davranışı ile olumlu sonuçlar elde edileceğine dair inancın (ödül/zevk verme boyutu) tıkanırcasına yeme ve yeme bozuklukları ile yüksek korelasyon gösterdiği saptanmıştır. Sonuç olarak, ödül/zevk verme alt boyutu açısından elde edilen korelasyonların, örneklem özelliği ve değerlendirilen bozulmuş yeme örüntüsüne göre değiştiği anlaşılmıştır. Buna göre, yeme davranışından olumlu bir kazanım sağlanacağı yönündeki beklentiler farklı gruplarda farklı özellikteki bozulmuş yeme davranışları için risk oluşturmaktadır. Diğer yandan, alanyazındaki çalışmalar, T-EEI bilişsel yeterliliği artırma boyutu ile yeme bozukluklarının ilişkili olmadığını tutarlı bir şekilde göstermektedir (Hohlstein, 1998; Simmons ve ark., 2002).

Bu çalışmada ise T-EEI'nın bilişsel yeterliliği arttırma alt boyutu ile bozulmuş yeme davranışları arasındaki ilişkiler düşük de olsa anlamlı bulunmuştur. Bu zayıf ilişkide, kültürümüzdeki çocuk yetiştirme tutumlarının bir etkisinin olabileceği düşünülmüştür. Nitekim yemenin bilişsel kapasite ile son derece bağlantılı olduğunu vurgulayan 'yersen kafan çalışır', 'yemezsen öğrenemezsin' söylemleri kültürümüzde oldukça yaygındır. Bu nedenle böylesi duyuların bu ilişkilene için bir temel oluşturmasının mümkün olduğu düşünülmektedir. Nitekim, sosyolojik araştırmalar yemenin kültürel, ekonomik, siyasî ve coğrafi özelliklerle doğrudan ilişkili olduğunu bu nedenle de pek çok amaçla gerçekleştirildiğini desteklemektedir (Öğüt-Eker, 2018).

Zayıflıktan ve diyetten beklentilerin (T-TREI) en yüksek ilişkiye sahip olduğu değişkenlerin tıkanırmasına yeme, beden şekli ve yeme ile ilgili endişeler olması yeme davranışını etkileyen durumları açıkça göstermektedir. Bu ilişkiler, zayıflıkla ilgili aşırı iyileştirilmiş atıflar arttıkça ironik olarak aşırı yeme eğiliminin de arttığına, buna paralel olarak da beden ve kilo ile ilgili endişelerin yükseldiğine işaret etmektedir. Nitekim bu sonuçlar beden memnuniyetsizliği, idealleştirilmiş zayıflık ve zayıflık çabasının aşırı yeme ile sonuçlandığını ortaya koyan pek çok araştırma bulgusuyla da ortaklık göstermektedir (Ortiz ve ark., 2019; Stice ve Desjardins, 2018; Van Strien ve ark., 2005). Benzer şekilde, T-EEI'nın kontrol dışı hissetme boyutunun kişilerin tıkanırmasına yeme davranışları ve bedenlerinden memnuniyetsizliklerini gösteren yapılarla ilişkili olması alanyazınla tutarlıdır. Brosos ve arkadaşları (2019) kontrol dışı hissetme boyutunun hem kadın hem erkek örneklemelerinde tıkanırmasına yeme ve beden memnuniyetsizliği ile pozitif yönde anlamlı ilişki gösterdiğini saptamışlardır. Yeme üzerindeki kontrolün kalkması ile aşırı yemenin sergilenmesi ve aşırı yeme sonucunda beden üzerindeki endişelerin artışı birbirini karşılıklı olarak destekliyor görünmektedir.

T-EEI ve T-TREI'nın güvenilirlik incelemeleri ise Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı, madde-toplam korelasyonları ve test-tekrar test korelasyon katsayıları üzerinden gerçekleştirilmiştir. İki ölçeğin faktörlerine ilişkin Cronbach alfa iç tutarlılık katsayıları her iki ölçeğin de iç tutarlılığa sahip olduğunu ortaya koymuştur. Benzer şekilde T-EEI'daki iki madde dışında (madde 33 ile madde 31, bkz. Tablo 1) her iki ölçeğin madde toplam korelasyonları madde ayırt ediciliği için kabul edilebilir değerlere sahiptir. T-EEI'nın madde toplam korelasyonunda düşük katsayı gösteren bu iki madde ise kabul gören kesme değerinden marjinal düzeyde düşük olmadığı için ölçekte tutulmuştur. Büyükköztürk (2004, s. 165) gerekli görüldüğünde .20- .30 gibi daha düşük katsayı aralığındaki mad-

delerin teste alınabileceğini belirtmiştir. İlgili alanyazın bilgisinden hareketle tüm maddeler ölçekte korunmuş ve tüm maddeler iyi ayırt ediciliğe sahip maddeler olarak kabul edilmiştir. Ayrıca test-tekrar test korelasyon değerleri cevapların zaman içerisindeki tutarlılığını ve ölçüm araçlarının zamanın etkisine karşı güvenilirliğini ortaya koymuştur.

Elde edilen güvenilirlik ve geçerlik katsayıları neticesinde, ölçüklerin psikometrik özellikler açısından geçerli ve güvenilir araçlar olduğu saptanmıştır. Öğrenme yaşantıları sonucu kazanılmış değişkenler olarak bildirilen yemeden beklentiler ile zayıflıktan ve yemeyi kısıtlamaktan beklentileri değerlendiren iki ölçüm aracı Türkçeye kazandırılmıştır. Bununla birlikte ölçüm araçlarının psikometrik özelliklerinin sadece sağlıklı kadın örneklemini üzerinde test edilmesi bir sınırlılık içermektedir. Üniversite öğrencisi kadınlarda gözlenen bozulmuş yeme örüntülerinin klinik gruplardaki yeme bozuklukları çeşitliliğini göstermeyeceği beklentisi nedeniyle çalışmanın klinik gruplarda da gerçekleştirilmesi yararlı olacaktır. Ayrıca araştırmalar yeme bozukluklarının kadınlarda olduğu kadar erkekler için de önemli bir sorun haline geldiğini göstermektedir (Mitchison ve ark., 2013). Bu nedenle çalışmanın erkek örneklem üzerinde tekrarlanmasının önemli olduğu düşünülmektedir. Ayrıca ölçüklerin geçerlik ve güvenilirliğinin diğer yaş grupları için de sınanması yerinde olacaktır. Örneklem özelliği açısından ele alınabilecek bir diğer sınırlılık ise, örneklem belirlenirken cinsiyet dışında bir dışlama kriterinin kullanılmamış olmasıdır. Bireylerin stres düzeylerinin (O'Connor ve ark., 2008) ve depresyon gibi diğer bir psikopatolojiye sahip olmalarının (Goldschmidt ve ark., 2014) yeme davranışı üzerinde etkili olduğu bilindiğinden bu faktörlerin araştırılarak kontrol edilmesi ayrıca önemli olacaktır. Araştırmanın bir diğer sınırlılığı ise faktör göstergelerinde parselleme yönteminden yararlanılmış olmasıdır. Bu yöntemin bazı avantaj ve dezavantajlara sahip olduğu bilinmektedir. Parselleme yönteminin psikometrik özellikleri iyileştirerek model-veri uyumunda sahte iyilik şüphesini doğurduğu, diğer taraftan da tek bir maddenin sağlamayacağı güvenilirliği sağladığı bildirilmektedir (Matsunaga, 2008). Bununla birlikte, parselleme yöntemindeki pozitif yanlılık riskinin açıkça düşük olduğu ve dikkate değer olmadığı da belirtilmektedir (Matsunaga, 2008). Bu bakımdan bu çalışmada da orijinal çalışmanın göstergeleri kullanılarak model-veri uyumu test edilmiştir. Ölçeklerin geliştirildiği orijinal araştırmada maddeler klinik görüşmeler sonucunda belirlenmiş ve istatistiksel yöntemlerle sınanarak kararlaştırılmıştır. En nihayetinde de parselleme yöntemi kullanılarak faktörler doğrulanmıştır. Bu nedenle bu araştırmanın yöntemi orijinal çalışmanın yöntemine sadık kalınarak belirlenmiştir. An-

çak yeni bir örneklem üzerinde açıklayıcı faktör analizlerini yürüterek parsel göstergeler yerine madde göstergelerin elde edilip edilemeyeceğinin sınanması önerilmektedir.

Ölçüm araçlarının yapı geçerliğini sınamak amacıyla bozulmuş yeme davranışlarını değerlendiren veri toplama araçlarından yararlanılmıştır. Ölçümler arasında gözlenen ilişkiler, T-EEI ve T-TREI'nın klinik çalışmalarda kullanımına ilişkin de önemli bir bilgi sağlamıştır. Buna göre, yemeden beklentiler boyutlarından elde edilen puanların yükselmesi ile problemlili yeme davranışlarının da arttığı anlaşılmaktadır. Bir başka ifadeyle, yaşamda kalma işlevinin ötesinde yeme ve yiyecekten beklentiler arttıkça yeme bozuklukları da artmaktadır. Benzer şekilde zayıflık ve yiyecek kısıtlamasına ilişkin aşırı iyimser beklentilerin bir biçimde aşırı yemeyi tetikleyerek olumsuz sonuçlandığı görülmektedir. Bu sonuçlar, yemeden ve zayıflıktan beklentiler puanlarının yeme bozukluklarının gelişimi öncesinde bir barometre olarak kullanılabilceğini ve böylece riskli grupların belirlenebileceğini göstermektedir. Ayrıca beklentilerin azaltılması, gücünün zayıflatılması ve değiştirilmesi üzerinde çalışılarak yeme bozukluklarının tedavisinde yol alınabileceğine işaret etmektedir. Bu bağlamda yeme bozukluklarının tedavisinde yemeden ya da yememekten beklentilerin değerlendirilmesi ile bu değişkenlerin tedavi hedeflerine eklenmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir. Bu bakımdan bu ölçüm araçlarının hem yeme bozuklukları ile ilişkili değerlendirmeleri sağlaması hem de bu beklentilerin otonomi, duygu düzenleme, farkındalık ve psikopatoloji gibi diğer psikolojik süreçlerle birlikte araştırılmasını mümkün kılması açısından ülkemiz alanyazınındaki önemli bir ihtiyacı karşılayacağı düşünülmektedir.

Yemeden Beklentiler Ölçeği

Aşağıdaki maddeleri okuyunuz ve sizin düşüncenize en yakın yanıt karşılık gelen rakamı işaretleyiniz. Lütfen soruları “**yemek yeme**” kelimesinin sizin için ne ifade ettiğini düşünerek cevaplayınız.

1	2	3	4	5	6	7
Tamamen Katılmıyorum	Çoğunlukla Katılmıyorum	Biraz Katılmıyorum	Ne Katılıyor Ne Katılmıyorum	Biraz Katılıyorum	Çoğunlukla Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum

	Tamamen Katılmıyorum	Çoğunlukla Katılmıyorum	Biraz Katılmıyorum	Ne Katılıyor Ne Katılmıyorum	Biraz Katılıyorum	Çoğunlukla Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1	1	2	3	4	5	6	7
2	1	2	3	4	5	6	7
3	1	2	3	4	5	6	7
4	1	2	3	4	5	6	7
5	1	2	3	4	5	6	7
6	1	2	3	4	5	6	7
7	1	2	3	4	5	6	7
8	1	2	3	4	5	6	7
9	1	2	3	4	5	6	7
10	1	2	3	4	5	6	7
11	1	2	3	4	5	6	7
12	1	2	3	4	5	6	7
13	1	2	3	4	5	6	7
14	1	2	3	4	5	6	7
15	1	2	3	4	5	6	7
16	1	2	3	4	5	6	7
17	1	2	3	4	5	6	7
18	1	2	3	4	5	6	7
19	1	2	3	4	5	6	7
20	1	2	3	4	5	6	7
21	1	2	3	4	5	6	7

22	Çok çalıştığımda veya bir şeyleri başardığımda, yemek yemek benim için iyi bir ödül olmaz.	1	2	3	4	5	6	7
23	İnsanın canı sıkıldığında yapılacak şeylerden birisi yemek yemekdir.	1	2	3	4	5	6	7
24	Yemek yemek öfkemi göstermenin bir yoludur.	1	2	3	4	5	6	7
25	Yemek yemek rahatsızlık veren sosyal durumlardan kaçınmama yardım eder.	1	2	3	4	5	6	7
26	Anne-babama, eşime veya arkadaşlarıma kızgın olduğumda yemek yemek onlardan hincımı çıkarmama yardım eder	1	2	3	4	5	6	7
27	Zor görevlerle karşılaştığımda, yeme yemek bu görevleri yerine getirmekten kaçınmama yardım edebilir.	1	2	3	4	5	6	7
28	Yemek yemek depresyon, yalnızlık veya korku gibi olumsuz duyguları unutmama ya da zihninden uzaklaştırmama yardım eder.	1	2	3	4	5	6	7
29	Stresli, kaygılı ya da gergin hissettiğimde, yemek yemek beni sakinleştirir.	1	2	3	4	5	6	7
30	Yemek yemek, hissetmek istemediğim duyguları bastırmama yardımcı olabilir.	1	2	3	4	5	6	7
31	Yemek yemek daha iyi çalışmamı sağlar.	1	2	3	4	5	6	7
32	Yemek yemek olumsuz duygularla baş etmeme yardım eder.	1	2	3	4	5	6	7
33	Yemek yemek bana kontrolden çıkmışım gibi hissettirmez	1	2	3	4	5	6	7
34	Yemek yemek üzüntü veya duygusal acı ile başetmemde bana yardımcı olur.	1	2	3	4	5	6	7

Zayıflıktan ve Yemeyi Kısıtlamaktan Beklentiler Ölçeği

Aşağıda “Zayıf olmak” ve “Yediklerimi sınırlamak” ile ilgili maddeler yer almaktadır.

“Zayıf olmak” ile ilgili maddeleri yanıtlarken kendi bedeninizi zayıf olarak görüp görmediğinize göre değil, genel olarak zayıflığın sizin için tanımına göre cevaplayınız. Eğer şuan zayıf olduğunuzu düşünüyorsanız, maddeleri şuan ki durumunuzdan daha zayıf olmaya göre değil, zayıf olmak size genel olarak ne ifade ediyorsa ona göre cevaplayınız.

Maddelerde yer alan “Yediklerimi sınırlamak” ifadesi ise

1) daha fazla yemek yememek amacıyla kendinizi durdurduğunuz herhangi bir durum ya da

2) süresi farketmeksizin yapılan başarılı bir diyet durumu anlamına gelmektedir. Eğer yediklerinizi sınırlamıyorsanız, yanıtlarınızı verirken yediklerinizi sınırlamanız durumunda sahip olabileceğiniz fikirleri gözönüne alınız.

Doğru ya da yanlış cevap yoktur. Her bir madde için sadece bir cevabı daire içine alınız. Hiçbir maddeyi boş bırakmayınız

1	2	3	4	5	6	7
Tamamen Katılmıyorum	Çoğunlukla Katılmıyorum	Biraz Katılmıyorum	Ne Katılıyor Ne Katılmıyorum	Biraz Katılıyorum	Çoğunlukla Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum

		Tamamen Katılmıyorum	Çoğunlukla Katılmıyorum	Biraz Katılmıyorum	Ne Katılıyor Ne Katılmıyorum	Biraz Katılıyorum	Çoğunlukla Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1	Zayıf olsaydım bazı şeyleri daha kolay elde edebilmişim gibi hissediyorum.	1	2	3	4	5	6	7
2	Eğer zayıf olduğumu hissetseydim daha öz-güvenli olurum ve iyi hissetmek için başkalarına ihtiyaç duymazdım.	1	2	3	4	5	6	7
3	Yediklerimin miktarını sınırladığımda çok iyi hissedirim.	1	2	3	4	5	6	7
4	Zayıf olsaydım daha çekici olurum.	1	2	3	4	5	6	7
5	Zayıf olsaydım kendimi daha iyi hissedirdim	1	2	3	4	5	6	7
6	Zayıf olsaydım ailem benimle daha fazla gurur duyardı.	1	2	3	4	5	6	7
7	Yediklerimi sınırladığımda çabam ve kararım için başkaları bana saygı duyar.	1	2	3	4	5	6	7
8	Zayıf olsaydım problemlerim bana daha az canımı sıkardı.	1	2	3	4	5	6	7
9	Yediklerimi sınırladığımda başkaları beni daha çok önemser.	1	2	3	4	5	6	7
10	Yediklerimi kısıtlamak kendimi iyi hissetmemi sağlar.	1	2	3	4	5	6	7
11	Zayıf olsaydım karşı cins için daha çekici olurum.	1	2	3	4	5	6	7
12	Yediklerimi sınırladığımda istediğimi elde etmekte kendime daha çok güvenirim.	1	2	3	4	5	6	7
13	Zayıf olsaydım daha güçlü hissedirdim.	1	2	3	4	5	6	7
14	Zayıf olsaydım arkadaşlarımın ilgisini daha çok çekerdim.	1	2	3	4	5	6	7
15	Zayıf olsaydım, genel olarak, daha az stresli hissedirdim.	1	2	3	4	5	6	7
16	Yediklerimi sınırladığım zaman daha becerikli ve yeterli hissedirim.	1	2	3	4	5	6	7
17	Zayıf olsaydım mutlu olurum.	1	2	3	4	5	6	7
18	Zayıf olsaydım sosyal durumlarda kendimi daha iyi idare ederdim.	1	2	3	4	5	6	7
19	Yediklerimi sınırladıktan sonra başka şeyler yapmak konusunda kendimi daha hevesli hissedirim.	1	2	3	4	5	6	7
20	Yediklerimi sınırladığım zaman daha çekiciyimdir	1	2	3	4	5	6	7
21	Zayıf olsaydım kendimi daha becerikli ve yeterli hissedirdim.	1	2	3	4	5	6	7
22	Zayıf olsaydım başkalarına fiziksel olarak daha çekici gelirdim.	1	2	3	4	5	6	7
23	Zayıf olsaydım endişelendiğim şeylerden biri azalmış olurdu.	1	2	3	4	5	6	7
24	Katı bir diyeteye uydüğüm zaman, hayatımın daha fazla kontrolüm altında olduğunu hissedirim.	1	2	3	4	5	6	7
25	Zayıf olsaydım ailem beni daha çok överdi.	1	2	3	4	5	6	7
26	Zayıf olsaydım disiplinli biri gibi hissedirdim.	1	2	3	4	5	6	7
27	Zayıf olsaydım kendimi daha fazla yetişkin gibi hissedirdim.	1	2	3	4	5	6	7
28	Zayıf olsaydım okulda ya da işimde daha iyi şeyler yapardım.	1	2	3	4	5	6	7
29	Zayıf olsaydım kendimi daha değerli hissedirdim.	1	2	3	4	5	6	7
30	Yediklerimin miktarını sınırlamak moral yükselten bir şeydir.	1	2	3	4	5	6	7
31	Yediklerimi sınırladığım zaman daha az suçluluk hissedirim.	1	2	3	4	5	6	7
32	Zayıf olsaydım başkaları beni daha çok takdir ederdi.	1	2	3	4	5	6	7
33	Zayıf olsaydım istediğim her şeyi yapabilmişim gibi hissediyorum.	1	2	3	4	5	6	7
34	Zayıf olsaydım işteki ya da okuldaki aksaklıklarla daha iyi başederdim.	1	2	3	4	5	6	7
35	Zayıf olsaydım benlik imajım (kendime ilişkin değerlendirmelerim) daha iyi olurdu.	1	2	3	4	5	6	7

36	Başkaları hayatımı kontrol etmeye çalışsa da yediklerimi sınırlamak, bana kontrolün bende olduğunu hissettiğim bir alan sağlar.	1	2	3	4	5	6	7
37	Zayıf olsaydım kendimi daha çekici hissedirdim.	1	2	3	4	5	6	7
38	Zayıf olsaydım bu anne-babama benim kontrol sahibi biri olduğumu gösterirdi.	1	2	3	4	5	6	7
39	Yediklerimi sınırladığım zaman insanlar beni daha çok taktir eder.	1	2	3	4	5	6	7
40	Zayıf olsaydım ortamlara daha çok uyum sağlardım.	1	2	3	4	5	6	7
41	Yediklerimi sınırlamak benlik saygımı (kendime olan saygımı) artırır.	1	2	3	4	5	6	7
42	Zayıf olsaydım dış görünüşüm daha iyi olurdu.	1	2	3	4	5	6	7
43	Zayıf olmak benlik saygımı (kendime olan saygımı) arttıracak bir şey olurdu.	1	2	3	4	5	6	7
44	Zayıf olmak hayatımdaki her şeyi iyileştirecektir.	1	2	3	4	5	6	7

Etik Komite Onayı: Araştırmacıların çalışmakta olduğu kurum çatısında Bilimsel Araştırma Projeleri kapsamında onaylanmasıyla elde edilmiş ayrıca Etik Kurul Komisyon onayı alınmamıştır.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Yazar Katkıları: Çalışma Konsepti/Tasarım- S.S.Y., S.T.S.; Veri Toplama- S.S.Y., Veri Analizi/Yorumlama- S.S.Y., Yazı Taslağı- S.S.Y., İçeriğin Eleştirel S.S.Y., S.T.S.; Son Onay ve Sorumluluk- S.S.Y., S.T.S.

Çıkar Çatışması: Yazarlar çıkar çatışması bildirmemiştir.

Finansal Destek: Ege Üniversitesinin Bilimsel Araştırma Projesi tarafından finansal destek sağlanmıştır.

Teşekkür: Ege Üniversitesinin Bilimsel Araştırma Projesi Birimine desteklerinden ötürü teşekkürü bir borç biliriz.

Ethics Committee Approval: It was obtained by the approval of the researchers within the scope of Scientific Research Projects within the framework of the institution where they work, and the approval of the Ethics Committee was not obtained.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Author Contributions: Conception/Design of Study- S.S.Y., S.T.S.; Data Acquisition- S.S.Y.; Data Analysis/ Interpretation- S.S.Y.; Drafting Manuscript- S.S.Y.; Critical Revision of Manuscript- S.S.Y., S.T.S.; Final Approval and Accountability- S.S.Y., S.T.S.

Conflict of Interest: The authors have no conflict of interest to declare.

Grant Support: Ege University's Scientific Research Project has been provided to support you.

Acknowledgements: We would like to thank the Scientific Research Project Unit of Ege University for their support.

Kaynakça/References

- Amerikan Psikiyatri Birliği (2013). *Ruhsal bozuklukların tanıs ve sayımsal elkitabı: Beşinci baskı (DSM-5) tanı ölçütleri başvuru elkitabı* (E. Köroğlu, Çev.). Ankara: Hekimler Yayın Birliği (Orijinal çalışma basım tarihi 2013).
- And, A., Sylvester, M. D., Turan, B. Irak, D. U., Ray, M. K. ve Boggiano, M. M. (2017). The Turkish Palatable Eating Motives Scale (T-PEMS): Utility in predicting binge-eating eating and obesity risk in university students. *Eating and Weight Disorders-Studies on Anorexia, Bulimia and Obesity*, 23(4), 527-531. <https://doi.org/10.1007/s40519-017-0383-z>.
- Annus, A. M., Smith, G. T., Fischer, S., Hendricks, M. ve Williams, S. F. (2007). Associations among family-of-origin food-related experiences, expectancies, and disordered eating. *International Journal of Eating Disorders*, 40(2), 179-186. doi: <https://doi.org/10.1002/eat.20346>
- Annus, A. M., Smith, G. T. ve Masters, K. (2008). Manipulation of thinness and restricting expectancies: Further evidence for a causal role of thinness and restricting expectancies in the etiology of eating disorders. *Psychology of Addictive Behaviors*, 22(2), 278. <https://doi.org/10.1037/0893->

164X.22.2.278

- Arcelus, J., Mitchell, A. J., Wales, J. ve Nielsen, S. (2011). Mortality rates in patients with anorexia nervosa and other eating disorders: A meta-analysis of 36 studies. *Archives of General Psychiatry*, 68(7), 724-731. doi: 10.1001/archgenpsychiatry.2011.74
- Brosos, L. C., Munn-Chernoff, M. A., Bulik, C. M. ve Baker, J. H. (2019). Associations between eating expectancies and Eating disorder symptoms in men and women. *Appetite*, 141. https://doi.org/10.1016/j.appet.2019.06.001
- Burgess, E. E., Turan, B., Lokken, K. L., Morse, A. ve Boggiano, M. M. (2014). Profiling motives behind hedonic eating. Preliminary validation of the Palatable Eating Motives Scale. *Appetite*, 72, 66-72. doi: 10.1016/j.appet.2013.09.016
- Büyüköztürk, Ş. (2004). *Veri analizi el kitabı* (4. Baskı). Pegem A Yayıncılık.
- Cattell, R. B. ve Burdsal, C. A. (1975). The radial parcel double factoring design: A solution to the item-vs-parcel controversy. *Multivariate Behavioral Research*, 10(2), 165-179. https://doi.org/10.1207/s15327906mbr1002_3
- Christiansen, B. A., Goldman, M. S. ve Inn, A. (1982). Development of alcohol-related expectancies in adolescents: Separating pharmacological from social-learning influences. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 50(3), 336-344. https://doi.org/10.1037/0022-006X.50.3.336
- Combs, J. L., Smith, G. T. ve Simmons, J. R. (2011). Distinctions between two expectancies in the prediction of maladaptive eating behavior. *Personality and Individual Differences*, 50(1), 25-30. https://doi.org/10.1016/j.paid.2010.08.015
- Çapık, C. (2014). Geçerlik ve güvenirlik çalışmalarında doğrulayıcı faktör analizinin kullanımı. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 17(3), 196-205. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/29691
- Çenesiz, G. Z. (2015). *The relationship between eating attitudes, personality factors, weight perception, self-esteem, appearance esteem, and eating regulation motivations based on self determination theory*. (Yayınlanmamış doktora tezi). Ortadoğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- De Zwaan, M. ve Roerig, J. (2003). Pharmacological treatment of eating disorders. M. Maj, K.A. Halmi, J.J. Lo'pez-Ibor ve Sartorius (Ed), *Eating Disorders* içinde (s. 223 – 285). Wiley.
- Della Longa, N. M. ve De Young, K. P. (2018). Experiential avoidance, eating expectancies, and binge eating: A preliminary test of an adaption of the Acquired Preparedness model of eating disorder risk. *Appetite*, 120, 423-430. https://doi.org/10.1016/j.appet.2017.09.022
- Fairburn, C. G. (2008). *Cognitive behavior therapy and eating disorders*. NY: The Guilford Press.
- Fairburn, C. G. ve Beglin, S. J. (1994). Assessment of eating disorders: Interview or self-report questionnaire?. *International Journal of Eating Disorders*, 16(4), 363-370. https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/7866415/
- Fairburn, C. G. ve Harrison, P. J. (2003). Eating disorders. *The Lancet*, 361, 407-416. doi:10.1016/S0140-6736(03)12378-1
- Field, A. (2005). *Discovering statistics using SPSS* (2. Baskı). Sage publications.
- Fischer, S., Peterson, C. M. ve McCarthy, D. (2013). A prospective test of the influence of negative urgency and expectancies on binge eating and purging. *Psychology of Addictive Behaviors*, 27(1), 294. https://doi.org/10.1037/a0029323
- Fitzsimmons-Craft, E. E., Keatts, D. A. ve Bardone-Cone, A. M. (2013). Eating expectancies in relation to eating disorder recovery. *Cognitive Therapy and Research*, 37(5), 1041-1047. https://doi.org/10.1007/s10608-013-9522-7

- Goldman, M. S., Brown, S. A., Christiansen, B. A. ve Smith, G. T. (1991). Alcoholism and memory: Broadening the scope of alcohol-expectancy research. *Psychological Bulletin*, 110(1), 137-146. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.110.1.137>
- Goldschmidt, A. B., Crosby, R. D., Engel, S. G., Crow, S. J., Cao, L., Peterson, C. B. ve Durkin, N. (2014). Affect and eating behavior in obese adults with and without elevated depression symptoms. *International Journal of Eating Disorders*, 47(3), 281-286. <https://doi.org/10.1002/eat.22188>
- Hayaki, J. (2009). Negative reinforcement eating expectancies, emotion dysregulation, and symptoms of bulimia nervosa. *International Journal of Eating Disorders*, 42(6), 552-556. <https://doi.org/10.1002/eat.20646>
- Henderson, M. ve Freeman, C. P. L. (1987). A self-rating scale for bulimia the 'bite'. *The British Journal of Psychiatry*, 150(1), 18-24. doi: 10.1192/bjp.150.1.18
- Hetherington, M. M. (2000). Eating disorders: Diagnosis, etiology, and prevention. *Nutrition* 16 (7/8), 547-551. doi: 10.1016/s0899-9007(00)00320-8
- Hohlstein, L. A., Smith, G. T. ve Atlas, J. G. (1998). An application of expectancy theory to eating disorders: Development and validation of measures of eating and dieting expectancies. *Psychological Assessment*, 10(1), 49. <https://doi.org/10.1037/1040-3590.10.1.49>
- Karakuş, S.Ş., Yıldırım, H. ve Büyükoztürk, Ş. (2016) Adaptation of three factor eating questionnaire (TFEQ-R21) into Turkish culture: A validity and reliability study. *TAF Preventive Medicine Bulletin*, 15(3), 229-237. doi:10.5455/pmb.1-1446540396
- Karlsson, J., Persson, L. O., Sjöström, L. ve Sullivan, M. (2000). Psychometric properties and factor structure of the Three-Factor Eating Questionnaire (TFEQ) in obese men and women. Results from the Swedish Obese Subjects (SOS) study. *International Journal of Obesity*, 24(12), 1715. doi: 10.1038/sj.ijo.0801442
- Kıran, S. G., Ağargün, M.Y., Kara, H. ve Kutaniş, R. (2000, Ekim). *Eating attitudes and dissociative experiences in college students*. 36. Ulusal Psikiyatri Kongresi, Antalya, Turkey.
- Little, T. D. (2013). *Longitudinal structural equation modeling*. Guilford Press.
- Matsunaga, M. (2008). Item parceling in structural equation modeling: A primer. *Communication Methods and Measures*, 2(4), 260-293. <https://doi.org/10.1080/19312450802458935>
- Miller, P. M., Smith, G. T. ve Goldman, M. S. (1990). Emergence of alcohol expectancies in childhood: A possible critical period. *Journal of Studies on Alcohol*, 51(4), 343-349. <https://doi.org/10.15288/jsa.1990.51.343>
- Minuchin, S., Rosman, B. L. ve Baker, L. (1978). *Psychosomatic families: Anorexia nervosa in context*. Harvard University Press.
- Mitchison, D., Mond, J., Slewa, Y. S. ve Hay, P. (2013). Sex differences in health-related quality of life impairment associated with eating disorder features: A general population study. *International Journal of Eating Disorder*, 46, 375-380. doi: 10.1002/eat.22097
- O'Connor, D. B., Jones, F., Conner, M., McMillan, B. ve Ferguson, E. (2008). Effects of daily hassles and eating style on eating behavior. *Health Psychology*, 27(1S), 20-31. <https://doi.org/10.1037/0278-6133.27.1.S20>
- Ortiz, A. M. L., Davis, H. A. ve Smith, G. T. (2019). Transactions among thinness expectancies, depression, and binge eating in the prediction of adolescent weight control behaviors. *International Journal of Eating Disorders*, 52(2), 142-152. <https://doi.org/10.1002/eat.23001>
- Öğüt-Eker, G. (2018). Farklı görme biçimiyle modern dünya ritüeli olarak yemek kültürü: Sınanma/erginlenme ve intikam alma gizli işlevleri. *Milli Folklor*, 30(120), 170-183. <https://www.millifolklor>

com/PdfViewer.aspx?Sayi=120 &Sayfa=170

- Pearson, C. M., Combs, J. L., Zapolski, T. C. ve Smith, G. T. (2012). A longitudinal transactional risk model for early eating disorder onset. *Journal of Abnormal Psychology, 121*(3), 707. doi:10.1037/a0027567
- Pearson, C. M., Mason, T. B., Cao, L., Goldschmidt, A. B., Lavender, J. M., Crosby, R. D., Crow, S. J., Engel, S. G., Wonderlich, S. A. ve Peterson, C. B. (2018). A test of a state-based, self-control theory of binge eating in adults with obesity. *Eating Disorders, 26*(1), 26-38. <https://doi.org/10.1080/10640266.2018.1418358>
- Schaumberg, K., Schumacher, L. M., Rosenbaum, D. L., Kase, C. A., Piers, A. D., Lowe, M. R., Forman, E. M. ve Butryn, M. L. (2016). The role of negative reinforcement eating expectancies in the relation between experiential avoidance and disinhibition. *Eating Behaviors, 21*, 129-134. <https://doi.org/10.1016/j.eatbeh.2016.01.003>
- Schmidt, U. (2003). Aetiology of eating disorders in the 21st century New answers to old questions. *European Child & Adolescent Psychiatry, 12*, 30-37. doi: 10.1007/s00787-003-1105-9
- Schreiber, J. B., Nora, A., Stage, F. K., Barlow, E. A. ve King, J. (2006). Reporting structural equation modeling and confirmatory factor analysis results: A review. *The Journal of Educational Research, 99*(6), 323-338. doi: 10.3200/JOER.99.6.323-338
- Schultz, D. P. ve Schultz, S. E. (2020). *A history of modern psychology* (8. Bs.). (Y. Aslay, Çev). İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Simmons, J. R., Smith, G. T. ve Hill, K. K. (2002). Validation of eating and dieting expectancy measures in two adolescent samples. *International Journal of Eating Disorders, 31*(4), 461-473. <https://doi.org/10.1002/eat.10034>
- Smink, F. R., van Hoeken, D. ve Hoek, H. W. (2013). Epidemiology, course, and outcome of eating disorders. *Current Opinion in Psychiatry, 26*(6), 543-548. doi:10.1097/YCO.0b013e328365a24f
- Smith, G. T. ve Goldman, M. S. (1994). Alcohol expectancy theory and the identification of high-risk adolescents. *Journal of Research on Adolescence, 4*(2), 229-247. doi: 10.1207/s15327795jra0402_4
- Smith, G. T., Simmons, J. R., Flory, K., Annus, A. M. ve Hill, K. K. (2007). Thinness and eating expectancies predict subsequent binge-eating and purging behavior among adolescent girls. *Journal of Abnormal Psychology, 116*(1), 188-197. <https://doi.org/10.1037/0021-843X.116.1.188>
- Smith, K. E., Mason, T. B., Peterson, C. B. ve Pearson, C. M. (2018). Relationships between eating disorder-specific and transdiagnostic risk factors for binge eating: An integrative moderated mediation model of emotion regulation, anticipatory reward, and expectancy. *Eating Behaviors, 31*, 131-136. doi:10.1016/j.eatbeh.2018.10.001
- Stice, E. ve Desjardins, C. D. (2018). Interactions between risk factors in the prediction of onset of eating disorders: Exploratory hypothesis generating analyses. *Behaviour Research and Therapy, 105*, 52-62. doi:10.1016/j.brat.2018.03.005
- Stunkard, A. J. ve Messick, S. (1985). The three-factor eating questionnaire to measure dietary restraint, disinhibition and hunger. *Journal of Psychosomatic Research, 29*(1), 71-83. [https://doi.org/10.1016/0022-3999\(85\)90010-8](https://doi.org/10.1016/0022-3999(85)90010-8)
- Tabachnick, B. G. ve Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics* (6. Baskı). MA: Pearson.
- Tolman, E.G. (1932). *Purposive behavior in animals and men*. Appleton-Century-Crofts.
- Van Strien, T., Engels, R. C., Van Leeuwe, J. ve Snoek, H. M. (2005). The Stice model of overeating: Tests in clinical and non-clinical samples. *Appetite, 45*(3), 205-213. doi: 10.1016/j.appet.2005.08.004
- Vince, E.P. ve Walker, I. A. (2008). A set of meta-analytic studies on the factors associated with disordered eating. *The Internet Journal of Mental Health, 5*(1), 1-30. <https://researchportal.bath.ac.uk/en/publications/a-set-of-meta-analytic-studies-on-the-factors-associated-with-dis>

- Williams-Kerver, G. A., Schaefer, L. M., Hawkins, M. A., Crowther, J. H. ve Duncan, J. (2019). Eating expectancies before bariatric surgery: Assessment and associations with weight loss trajectories. *Surgery for Obesity and Related Diseases*, 15(10), 1793-1799. <https://doi.org/10.1016/j.soard.2019.07.028>
- Worthington, R. L. ve Whittaker, T. A. (2006). Scale development research: A content analysis and recommendations for best practices. *The Counseling Psychologist*, 34(6), 806-838. <https://doi.org/10.1177/0011000006288127>
- Yücel, B., Polat, A., İkiz, T., Düşgor, B. P., Yavuz, A. ve Sertel-Berk, O. (2011). The Turkish version of the eating disorder examination questionnaire: Reliability and validity in adolescents. *European Eating Disorders Review*, 19(6), 509-511. doi: 10.1002/erv.1104